

DADA

DADA

cordem l'episodi de les...
 plaça del...
 a realitza...
 (exem-...
 andeix...
 vegad...
 el mil...
 a l'ed...
 s, aque...
 ga. E...
 de en e...
 regne del cons...
 titut, de la gu...
 fan desespera...
 ne de Déu...
 mpció de Maria al Cel duga...
 de l'Església, que ven...
 refer la nostra esperande...
 ada d'aquest Regne que...
 t ens h'promès. A l'ent...
 nificatissim, Deus" (19...
 ania l'Assumpció d...
 a immaculada...
 empre V...
 cristians som...
 predicant el...
 i recordant-n...
 re que ens estim...
 a de Sap...
 d'enguan...
 de la plac...
 amb una cu...
 rticiparan vic...
 i Campu...
 per acollir...
 quer Tomen...
 Un...
 es...
 INCA...
 anys (22 de juliol)...
 ler Mart...
 anys (21 de juliol)...
 Jaume M...
 anys (27 de ju...
 Mes...
 Segura, 91 anys (24...
 an Ramis Qu...
 Melchor Arrom i...
 a l'edat de 85 anys (21...
 ten igualment altre...
 stes d'Artà, com...
 nt coral amb les...
 ups Orfeo Arri...
 evista pr...
 e al cla...
 ms, i el...
 al...
 teatre de...
 23, 15...
 banda, den...
 teatre el Gr...
 n dels últ...
 Gairel...
 ebrarà el...
 de Masi...
 ió de Qu...
 per a hon...
 l'ob...
 persona...
 d'AS...
 voca...
 ra mo...
 de...
 Ma...
 Ma...
 brinar...
 avui...
 engu...

Es celebrará una cursa de bou...
per reinaugurar la plac...
restaurar...

PORT...
Avui...
del l...
Creuer...
res. A...
conc...
Felan...

COSTITX...
guerola (25 de juliol)...
Nicolau...
21 de...

CONSERVES

Rosselló

TÀPERES - OLIVES

BACALLÀ - VINAGRE - OLIS

ROSSELLÓ MALLORCA:

CTRA. DE INCA A ARTÀ, KM. 9.

07430 LLUBÍ - MALLORCA

TELS. (971) 52 20 29 - 52 22 11

FAX (971) 52 25 54

ROSSELLÓ SEVILLA:

CTRA. SEVILLA A PUEBLA, KM. 10.

APARTADO DE CORREOS Nº 27

41100 CORIA DEL RIO - SEVILLA

TEL. (95) 477 08 88 -

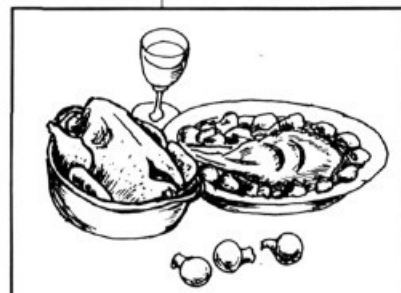
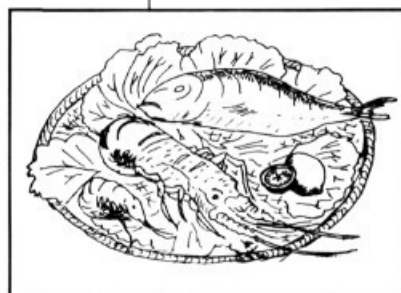
FAX (95) 477 46 63

El bar - restaurant del Poliesportiu els ofereix
les seves tapes variades i els seus menús
econòmics, així com els seus exquisits plats
de peixeteria i carns a la carta

Bon profit!

*Carretera d'Inca a Artà n° 125
LLUBÍ - MALLORCA*

TELF. 85 70 36

LLUBÍ, NÚM. 10
SETEMBRE-OCTUBRE 1994
PREU 250 PTA.

REVISTA BIMESTRAL DE LLUBÍ
EDITA: ASSOCIACIÓ
CULTURAL UDOL
DIPÒSIT LEGAL: PM 235 - 1993

EQUIP DE REDACCIÓ:

Jaume Alomar Serra
Pere Calafat Vich
Caterina Gelabert i Perelló
Biel Gelabert i Perelló
Esperança Llompart i Vanrell
Maria Antònia Molines i Ramis
Fca. Maria Munar i Ferrer
Xesc Perelló i Felani
Pere Planes i Martorell

PORTADA:

Marta Riera

FOTOGRAFIA:

Pere Planes i Martorell
Jaume Alomar Serra

PUBLICITAT:

Fca. Maria Munar i Ferrer
Esperança Llompart i Vanrell

HAN COLABORAT:

Biel Perelló Perelló
Joan Rosselló i Vaquer
Antoni Perelló i Oliver
Maria Llompart i Vanrell
Antoni Gelabert i Perelló
Mateu Picornell
Joan Llabrés Ramis
Assumpta Gòmez de la Tia i Vallès
Joan Barceló Cerdà

ASSESSORAMENT LINGÜÍSTIC:

Sílvia Ribes i Nicolau
Maria Llompart i Vanrell
Antoni Contestí i Vives

CORRESPONDÈNCIA UDOL:

Carrer dels Traginers, núm. 51
07430 - LLUBÍ

EDITORIAL

Festes passades coques menjades

Les festes populars dels pobles, any rera any agafen un protagonisme més gran. Enrera queda el temps que molts de joves s'estimaven més acudir a les discoteques de moda en dies de festa major, als més grans, els feia vessa acudir a la cita, foren temps molt durs i delicats per a la cultura popular, el Pop, els "Beatles", aconseguiren entre moltes altres coses, que es devaluassin i fins i tot menyspreassin actes culturals i costums ancestrals, el moviment "hippie" aconseguia un impacte tan gran que per tot arribava i en nom de la pau i l'amor tot era vàlid i la cultura popular deixada de banda, (no volem jutjar aquí el que va fer o va esser un moviment, sinó solament estendre unes conclusions pel que fa a les festes populars). A més a més d'aquests dos factors també hi influïren molt els avenços tecnològics (televisió, automòbil), i a Mallorca i a Eivissa el "Boom turístic". La cultura popular era oblidada i les festes populars de cada vegada tenien menys expectatives.

Això creim que ha canviat, no és moment per esser massa optimistes, però, si observam les festes de pobles que han tingut un desenvolupament gran i una resposta popular inimaginable en altres èpoques (les festes de Sant Joan a Ciutadella o les dels Moros i Cristians a Pollença) no podem estar de pensar que qualche cosa està canviant.

En referència a les festes de Llubí, cal resaltar la bona transformació que han tingut els darrers anys, amb una major oferta i amb una magnífica acollida de públic i de participants, sense cap dubte aquest canvi és degut a la major participació de l'Ajuntament, però també a una bona resposta del poble que participa als torneigs, a les exposicions i acudeix als actes; però hi ha una cosa més interessant en aquestes festes i és la participació de diverses entitats del poble en l'organització de diferents activitats (grup Espeleo Llubí, Associació de la 3ª Edat, la Penya Blau Grana, "Es Turó", entre d'altres entitats) això fa que les festes tenguin vida pròpia i participada.

Per tot això feim un balanç molt positiu de les festes de Sant Feliu, tal volta hi va faltar una nit de teatre i no va tenir gaire èxit, el concurs de plats dolços i la nit de Rock.

Ens deixa l'amo en Lluc "Bergas"

El passat 26 de juny va deixar-nos un dels homes més emblemàtics i estimats del nostre poble; a un mes i busques de fer els cent anys va dir-nos adéu. L'amo en Lluc sempre serà recordat pel seu humor i per les seves gloses, en sabia un sementer.

Pareix que li preparava, almanco se'n parlava, un homenatge pels cent anys que anava a complir, li van faltar 53 dies.

Quan nosaltres ja teníem muntada la passada revista ens assabentàrem de la mort de l'amo en Lluc i tots, a correu, posarem fil a l'agulla per mirar de trobar una fotografia seva. El nostre col.laborador, Pep Planes "Pipes", ens deixà la fotografia. Per això en el darrer número dedicarem la portada a aquest home tan estimat dins el nostre poble, no hi posarem cap escrit pel fet que la revista ja estava muntada amb tot el seu contingut. Diuen, però, que una imatge val més que mil paraules. Aquest va voler ser el nostre senzill homenatge.

Juliol de festa

D'ençà d'un parell d'anys les festes, impacients, no volen esperar fins a sant Feliu i pel juliol ja les tenim pel carrer, la Plaça de l'Església, sa Riba, la Plaça de sa Carretera... L'Àrea de Cultura juntament amb el grup Espeleo, la Penya Blaugrana, Foto Planas, Amics de la Tercera Edat, el Club d'Esplai i altres persones que individualment es preocupen per a mantenir viu el poble fan possible tota una sèrie d'activitats per a sortir de l'avorriment i la quotidianitat dels mesos de calor. Des del dia 1r fins al dia de sant Jaume, deu dies amb actes que començaren amb l'inici del curs de natació.

Dia 2 el Club d'esplai s'encarregà de la coordinació d'un taller de pintar vidre i el 24 un taller de banderetes i paperí per més tard engalarnar la Plaça, cosa que no es va fer, per sort el paper no es tuda i servirà per l'any que ve.

El grup Espeleo Llubí varen aguantar fins ja entrada la fosca del dia 3 fent al.lots perquè es poguessin tirar des del campanar fent rappel i del balcó de can Vindango en tirolina. Cada vegada que munten aquesta diversió els més petits disfruten tirant-se una i altra vegada. El vespre a sa Plaça projecció de diapositives amb el tema: festes i activitats de lleure a Llubí a càrrec de Biel Alomar i Toni Contestí.

Al camp Municipal d'Esports la Penya Blaugrana de Llubí perdia contra la Penya Barcelonista de Sineu. Era el primer partit que feien els llubiners, en pròxims encontres segur que milloraran la seva actuació. A les 19'30 al local de la tercera edat Gaspar Valero comentava les diapositives sobre l'Arxiduc Lluís Salvador. El vespre va tenir lloc la Gelatada a la Placeta del Carrer de sa Costa. La Placeta encara que sigui petita estava de gom a gom, es coneix que en temps de calor una bona tassionada de gel és ideal. Els veïns de la placeta, especialment en Tomàs Serra i la seva dona, duïen un bon remanat. Abans d'arribat la gent ja havien engalarnat la Placeta i ho tenien tot a punt perquè començàs la festa. Ja hem remarcat en altres ocasions que aquests veïns són un exemple a seguir (foguerons, falles, etc...)

El dia 10 hi va haver la Passejada en bicicleta pels camins del terme i el capvespre la gimcana de les entitats culturals que organitzava Francesca Carrió. Cap de les dues curses varen tenir massa participació però a cap de les dues hi faltà la diversió i la companyonia.

A causa de la indisposició d'una de les actrius no va ser possible la representació de l'obra el 30 d'abril que havien d'interpretar els al.lots de l'Institut Berenguer d'Anoia, del qual la llubineria Esperança Llompart n'és una component. El que sí va ser possible va ser el monòleg que va interpretar Caterina Gelabert; un monòleg molt divertit escrit per Mercè Rodoreda. Tant Esperança Llompart com Caterina Gelabert són components de la Revista Udol i dos monstres i de l'escenari (en el

bon sentit de la paraula).

La Marató fotogràfica que ja s'ha convertit en un clàssic aquest any ha donat feina als participants que han hagut de fer volar la imaginació de bon de veres. La dificultat de les frases ha fet que encara se'n parlàs més, això vol dir que al manco, a la gent participant li ha agradat. Per tots els racons del poble hi havia gent amb la càmera en la mà, talment una invasió de japonesos. El mateix dia a la Plaça de l'Església hi va haver la projecció de diapositives amb el tema: coves i espeleologia. Aquestes diapositives estaven fetes pels membres del grup Espeleo Llubí. La Penya Blaugrana va ser l'encarregada de l'organització de la segona cursa de Mountain-Bike, amb la diferència que enguany era una duat-lo (bicicleta i a peu), però amb el mateix recorregut. Hi havia quatre categories: fins als deu anys, d'onze a quinze, de més de quinze anys i la categoria de dones. Toni Salvà va ser el guanyador en la categoria dels grans, Andreu Huguet va arribar el primer a la categoria de fins a quinze anys, Martí Amengual es va imposar a la carrera dels més petits. Tan sols varen córrer dues dones i la guanyadora va ser na Maria Rosa Serra. Els dos corredors més petits que varen participar varen guanyar un premi especial; foren en Tomeu Ripoll i en Daniel.

El dia de Sant Jaume va fer de pont entre l'Estiu al Carrer i les Festes de Sant Feliu. Hi va haver repicada de campanes i la inauguració de les exposicions de menudalls, fotografies d'infants, dels tallers de pintura, brodat, ceràmica, pintura en tres dimensions, treballs escolars, de la marató fotogràfica, i de la Revista Udol. A l'Església va tenir lloc el pregó de festes i l'homenatge als cantadors i sonadors: l'Amo en Gori de sa Serra i l'amo en Biel Caragol de Sineu. Aquest darrer acte va estar acompanyat d'una gran càrrega emocional, a més d'un li varen caure les llàgrimes.

Quan la claror transpunta...

Com poguéreu observar la XI Aniversari de la Festa dels Caçadors va ser totalment diferent a la de les passades edicions. La raó del canvi fou perquè a la festa que tradicionalment es feia a la Plaça de sa Carretera hi havia tanta gent externa com llubineria. Per això els caçadors decidiren fer una festa més per la gent del poble i que fos "més social i amb manco bulla".

Els actes varen començar el 19 de juny amb el campionat oficial de Balears per a cans de mostra, aptituds naturals i d'iniciació. Es varen inscriure 19 participants d'entre els que n'hi havia dos de llubiners. En Joan de son Suau a l'apartat de cans amb "pedigree" va obtenir una bona classificació. La competició consisteix a caçar una guàtlera. S'amaça una guàtlera un poc manejada damunt un munt de palla sense que ni el ca ni el caçador puguin veure on; llavors, el ca cerca l'au amb el seu agut olfacte fins que indica el seu amo on està situada. El ca queda immòbil apuntant la direcció de l'animal, fins que el caçador no ordena al ca que es mogui, el ca resta quiet. Aleshores després d'un senyal del caçador el ca fa enlairar la guàtlera perquè el seu amo li pugui disparar i si la mata, el ca l'ha d'anar a cercar. Per aquest tipus de caça es necessita una total compenetració entre ca i caçador, així com moltes hores d'entrenament.

El dissabte 25 va tenir lloc l'entrenament per a la tirada al plat i posteriorment la gran tirada al plat per a socis. Sebastià Perelló Garau de can Boira va ser el guanyador i en Miquel Vidal el segon. Els més ben classificats de la "pull" varen ser: Joan Servera, seguit per Miquel Vidal i Toni Perelló.

El diumenge la policia muntada de Palma va oferir una exhibició de doma, acrobàcies amb cavalls de raça espanyola i guiatge amb cavalls mallorquins. La festa va acabar amb un dinar a s'Alqueria i amb l'entrega de trofeus.

Sant Feliu arribà més calent que el caliu

D'exposició en exposició fins a la nostra publicació

Preparats, llestos,... Va!

Malgrat inaugurar-se el dia de Sant Jaume no va ser aquest el dia escollit per a la majoria de gent en qüestió de visitar-les. Deu ser per culpa del recorregut de protocol per part de les autoritats, és més cansat que si ho has de fer pel teu compte. Per les festes qualsevol motiu és bo per a exposar i d'aquestes coses els llubiners en sabem un bon tros. Les exposicions d'enguany formaven un circuit dividit en dues seccions o, si es fila més prim, en tres: La Casa de Cultura, Ca ses Monges i el Centre Parroquial.

Les dues mostres de la Casa de Cultura foren la de la Pintura en Rellu. El més rellevant d'aquest art era poder observar la curiositat de la seva confecció. Hem de tenir en compte que no són pintures gaire exposades en grans galeries d'art. Artistes a Llubí n'han florit. Foren els nins de les escoles qui ens ho demostraren en una petita mostra del que han fet tot el curs. Hi trobaves de tot: Galeres de fusta, dibuixos, titelles, meravelloses caps decorades amb sopa... qualsevol material fou voluble en les seves mans.

Allà on es concentraren el major nombre d'exposicions va ser a Ca ses Monges. Les de brodat, ceràmica i macramé es mostraren a la sala gran d'abaix. Si una cosa de les que veies t'agradava l'altra t'agradava més. Ja veim que aquestes mostres hauran servit per promocionar els cursets que es fan en temps de fred. A dalt es destinà a la pintura dels novells pintors del poble i a alguns no tan tendres en la matèria. Els quadres transpiraven qualitat i un bon quefer per a tot aquell afeccionat que s'hi dediqui. I les fotografies... no us hi fixàreu? de cada any pren més força la maratò fotogràfica, aviat hi sortirem tots retratats. La darrera secció es trobava al Centre Parroquial. A dalt hi poguérem veure els menudalls d'infant i els accessoris que conjuntaven la vestimenta del bateig i

dels dies de mudar. Les peces es trobaven en molt bon estat de conservació, algunes semblaven noves de trinca. La llàstima de l'exposició era que estàs tot tan atapeït i et fos difícil veure-la amb claredat. I com que a més a més hi posaren el fons de color vermell... del local de la 3era edat se'n feren dues partions. En una d'elles les fotografies de nins petits il·lustraren les parets i els plafons. Només era entretingut cercar-t'hi si hi eres o intentar conèixer els personatges amagats darrera cada cara de nacre. L'exposició era molt buida, li faltaven complements, els noms de cada persona. I a la fi, just a la meta del teu recorregut, el premi esperat, quasi el destí vital, la màgia de totes les festes encerclades... perquè donar-li més voltes: la nostra exposició "UN ANY D'UDOL". Us hem mostrat el nostre cor, els secrets íntims que ens formen, l'arxiu secret tan cercat pels centres d'espionatge... Impossibile criticar-la, ho férem tan bé com sabérem. Has de ser tu lector qui has de fer-ho amb aquella saviesa que curulla del teu bon enteniment. Aprofitarem per a vendre camisetes (completament exhaurides), subscripcions i ajudarem a completar la magnífica col·lecció que tots feis dels nostres números.

PER A FER ESPORTS TOTHOM EN TÉ SUPORT

Trobar-se cansat no era un bon alicient en temps de festes. Amunt, avall... bicicletes, carreres a peu, trobades esportives amb pobles veïnats, natació, futbol, proves de màxim risc... massa per a tants pocs dies!!!

Entre la munió d'esports no faltà la tradicional carrera amb bicicleta on de cada any va incrementant la participació de corredors foranis i per contra la dels participants del poble. Aquesta cursa es celebrà el dia de Sant Feliu per la qual cosa era freqüent trobar-se molts dels veïns del circuit prenent la fresca després d'haver dinat.

Una de les carreres més esperades va ser la "IV Cursa Popular SANT FELIU 1994" en diferents categories. La gran participació serà un dels alicients fonamentals per a organitzar aquest tipus de carreres tan asidues ja en el programa de festes. Cal donar l'enhorabona al locutor de les carreres per haver entretingut al públic en els trams més pesats i calorosos.

El torneig de tennis aconseguí enguany un punt tan alt de participació que en algunes ocasions s'utilitzà la pista de ca'n Munar per a no interrompre l'horari previst.

Una de les coses més originals va ser la prova d'habilitat i aventura organitzada pel "Grup Espeleo Llubí (GELL)". Consistia a superar un circuit on no te n'escapaves de passar per l'aigua, escalar i tirar-se per una tirolina molt ben montada. Els suculents premis enllepoliren a més d'un que s'arriscà a apuntar-s'hi.

(Per a més informació consulta les pàgines dedicades a

De *María a Llubí* no hi ha un besa'm es nas

l'esport.

FESTES PELS NINS, PELS GRANS I ELS PADRINS

L'escola d'estiu encetà la primera festa infantil amb un festival-resum del que havia constituït per a ells el mes de convivència. Cançons, una rondalla i diverses actuacions formaren les representacions de les Dèries, on els protagonistes directes foren els mateixos nins i nines. En acabar els obsequiaren a tots amb un medalló amb el qual els serà impossible oblidar-se d'aquest mes d'imparables activitats que han passat. Després s'encengueren els focs i es deixaren escapar els ooooooooooh!!! de cada any.

La segona festa infantil l'organitzà el club d'esplai "Es Turó". Els trencaolles i les carreres de cintes i de sacs foren els jocs tradicionals que s'organitzaren. La llàstima era veure la competència creada per aconseguir algun premi ja que els més grans se n'aprofitaven i no deixaven agafar res als petits. Entre els jocs el grup d'animació infantil "Bot i Bauxa" animà a totes les nines i els nins amb cançons mogudetes. Aquest grup, diferentment a altres grups vinguts en anteriors ocasions, demostrà capacitat per entretenir i bon ritme. Polos

se'n repartiren un rera l'altre.

La festa dels grans podem dir que va ser la segona gimcana nocturna, malgrat els petits també hi participassin. Les proves s'assemblaren molt a les de l'any passat però això no va ser un impediment perquè no s'ho passassin bé els participants. Vint va ser el nombre dels grups apuntats encara que alguns no acabaren. Es desfressaren, investigaren, correren i ballaren. Guanyaren tots, no hi havia altre remei, que ja és molt, que una ensaïmada per grup. L'any que ve serà un altre però aquesta petita festa serà imprescindible en el nostre programa.

El dia que puja més gent major a la plaça és el dia de Sant Feliu. En la vesprada d'aquest dia és ja un costum el ball folklòric a càrrec de Taparers en Festa. El grup musical que acompanyà als balladors llubiners va ser Guitarras i Castanyetes de Sencelles. Quan s'acabà l'actuació s'obrí el ball a tothom que volgué ballar. La tercera edat s'encarregà de la "TV Mostra de Plats Dolços". Fa llàstima la decadència en què ha entrat aquesta mostra. No ha estat mai una verdadera entrada de plats, és cert, però en els dos darrers anys la poca participació per part de la gent fa pensar si serà necessari organitzar-ho un cop més. Llavors fa rialles treure'ls enmig de la plaça i que quasi ningú pugui degustar-los perquè no n'hi ha.

EL QUE SÍ ÉS BEN CERT ÉS QUE NINGÚ ES PERD UN CONCERT

Música clàssica, rock, country, la rumba i el pasdoble. Qualsevol ritme va bé per a sortir a ballar frenèticament o amb el cor sadollat de melodies i records. La majoria de joves no s'acostà a la magnífica interpretació de piano i violí del matrimoni format per Ala Voronkova i Guerassim Voronkov. A la sortida del concert es sentiren diverses opcions que anaven de l'avorriments fins a la fruïció de cada un dels segons que durà la interpretació de diverses peces. On sí s'acostà el jovent va ser a en Tomeu Penya i el Geminis. Els que s'arrisquen posant-se enmig de la gent comprovaren que vol dir estar en un sauna: Quina calor! El cantant vilafranquer interpretà les cançons més conegudes i altres del seu darrer treball "Una clucada d'ulls". Llavors es donà pas a la IV Nit de Roc amb els grups "Rompiendo Cuerdas" i "Tedeum". Aquesta IV edició de la nit de roc segueix viva després de l'apogeu aconseguit amb les Vuit Hores de Roc i el posterior concert "d'Umpah Pah". És possiblement, la nit més esperada pels joves i no tan joves.

El ball de saló ens acostà un punt a les verbenes d'altres anys ja passats. Deu ser el moment especial per als nostàlgics i per a tot aquell que li agradi posar el peu a la pista de ball. Tocà "l'Orquestrina d'Algaida" i "Piscis". No feia res si no havies anat a ball de saló, no és important; el que interessa és la sal que hi posa cada un i les ganes. Saber els punts no vol dir ser un bon ballador, no, el bon ballador és aquell a qui li surt la volta i el punt de l'ànima i hi posa una gràcia tan especial que els ulls no es cansen de mirar. Els músics foren del milloret que es podia trobar. En matèria de verbena, ball i roc

TINTORERIA – RENTADURIA

TOT NET

Mercat des Tennis

Juan Crespí, 13
Local 4
Tel. 45 48 98

Los Geranios

Sta. Catalina de Siena
Local 10
Tel. 71 38 74

PALMA DE MALLORCA

enguany no ens en podem queixar.

El darrer gustet ens ho deixà la "Banda de música de Santa Margalida" on hi toca en Miquel Cladera "de ca es Peon". Creim que estan encaparroats en deixar-nos el seu so a cada final de festa, ja que també són ells els encarregats de despedir fins al pròxim any la festa de l'Ermita.

DETALLS TRADICIONS CUIDATS COM A VITRALLS

-Ja vénen, ja vénen! I venga córrer carrer cap aquí i cap allà.

Els caparrots regiren els infants, ells i elles s'amaguen o s'envaletonen per estirar-los la granera, els xeremiers no s'aturen de sonar l'instrument darrer els monstres. Els que fan més por són el dimoni i el de les galtotes però sovint perd la gràcia veure als grans intentant esbrinar el vertader amo de les cames. La màgia desapareix per un instant, per poc, sols sentir els plors infantívols retrobes de nou l'encant semiperdut.

Les carreres al Cós de Son Torrents no es despuntaren per a res. Hí va tothom, des del més dematiner fins al que encara no ha tengut temps per a colgar-se. Per a participar-hi com a concursant t'havies d'inscriure prèviament a l'Ajuntament.

LA TRACA FINAL AL COR FA MAL

Gelat i coca a voler, esperar una mica a la fila, calor, un poc de pena... resum del final de festa BUUMM!!

Els jocs infantils, sempre presents

Passa un altre any, treurem el vestit de festa per anar a l'ofici (abans no esmentat i a on s'hi escoltà un sermó vertaderament elogiabile), la traca final.

Sempre sap una mica de greu esperar que encenguin la traca perquè la festa ha tocat el cim. És hora de tornar a casa, avui ens n'anirem a jeure més prest o potser no i enganxarem a les festes d'un poble dels voltants. Visca la festa inesgotable, ballem com bojos si volem serem joves infinitament!

L'aigua, un mai no acabar: Comunitat d'Usuaris

El dia 16 d'agost el PSM organitzà una roda de premsa informativa sobre la comunitat d'Usuaris que un cop ja aprovada s'ha de constituir. A aquesta reunió, que es va fer a porta tancada en el Casal de Cultura, hi assistiren representants de tots els pobles afectats pel trasvassament i que poden estar interessats a formar part de la Comunitat. Inicià la xerrada en Mateu Morro, secretari general del partit organitzador i tot seguit donà pas a en Damià Perelló i Fiol. Aquest jove llubiner explicà les passes a fer per constituir la comunitat d'usuaris, els avantatges, com es forma i qui en pot formar part. La segona part de la xerrada va ser una visió general de les conseqüències del transvasament, l'estat actual de la Unitat hidrogeològica Inca-Sa Pobla i les mesures que s'han pres, així com els perills imminents que poden causar la salinització en poc temps.

Hi assistiren diversos mitjans de comunicació i interessats en el tema, no sabem amb seguretat si es tornarà a realitzar una reunió d'aquest estil on hi pugui assistir tothom que hi vulgui anar. En preveure la constitució de la comunitat es farà saber a tots els propietaris de pous per a formar-ne part. Seria convenient que els que poguessin hi estassin aficats i entre tots regíssim el bon ús i l'estalvi dels recursos naturals hidrològics.

Incendis

El dia 16 de juliol en el Camp den Cortat (es Dau) es va produir un incendi. Un veí de la finca que cremava les males herbes de la seva, no va poder controlar el foc i ben aviat les flames varen convertir un munt de palla, preparat per a fer bales, en cendres.

També el mes d'agost al solar de can Joan Escolar que és al carrer de Mestre Vidal s'hi va produir un incendi que va haver de ser apagat amb l'ajuda dels bombers d'Inca, així com algun membre de la policia local de Llubí i veïns del solar. En un parell de carrers del voltant hi havia una gran fumerada i tothom es demanava que era el que passava. Les causes de l'incendi es desconeixen, però en aquest mesos de tanta xafogor, qualsevol imprudència per petita que sigui pot ser la detonant d'una catàstrofe. Normalment sempre és la mà de l'home.

Dèries d'estiu

Una escola d'estiu és una experiència nova que ha tengut lloc a Llubi, segons la coordinadora de la mateixa, n'Assumpta, per ser el primer any ha tengut el mateix nivell de resposta que havia tengut en altres llocs. Es varen apuntar 34 al.lots, de 2 fins a 14 anys; tres monitors (Joana Maria Alomar, Jaume Serra i Biel Gelabert) i la coordinadora han estat els encarregats de dur endavant les Dèries. La finalitat principal de les Dèries que és el nom amb que varen batejar els monitors a l'escola d'estiu ha estat que els nins s'ho passassin bé. És una alternativa pels matins de l'estiu en què els al.lots aprenen tallers, jocs, a compartir, etc. en lloc d'estar davant la televisió, sense fer res o estar tot lo dia pel carrer. Els monitors han quedat satisfets de la tasca duita a terme i de la resposta dels nins ja que tot ha anat bé.

S'ho passaren millor del que es pensaven

Entreteniments d'estiu: Camp de treball als "racons"

El que s'avorria aquest estiu ho feia per vici. Una de les activitats que s'han organitzat recentment ha estat la netejada dels "Racons".

La tasca, principalment, consistí a anar a tallar mates, la figuera de moro i els ullastres que tapaven i rodejaven les restes prehistòriques. Així com a cop de senalla treure el munt de fems acumulat durant molts d'anys. T'hi podies trobar qualsevol cosa: sabates, botelletes de tot tamany, pots de desodorants, culles, medicaments... Gràcies a la palera que vingué un dia no tudàrem el temps amb les deixalles perquè hagués estat impossible netejar-ho tot. No tot consistí a feinejar com a bojos. Després de dues horettes diàries ens omplíem la panxa al poliesportiu i remullàvem els peus una estoneta a la piscina.

Malgrat féssim la feina que férem suposo que esperàvem que treballar en un camp de treball d'aquest tipus suposaria una

cosa diferent a la que fou. Vull dir que ara mateix cap de nosaltres s'ha convertit en un expert arqueòleg i per altra banda sap xerrarar una soca amb més facilitat. I no és del tot una queixa sinó que el temps ens deixà de la mà de Déu i no bastà per a res del que hi havia previst.

Ens hi tornàrem a posar prest, possiblement a mitjan mes de setembre. En els dies que s'establiran està previst trobar l'entrada al talaiot, acabar de netejar i, si és possible, trobar les ressenyes deixades pels primers pobladors del nostre terme. Al cap i a la fi ara la prehistòria està de moda... i com que diuen que el que s'usa no té excusa sols temem trobar algú molt afectat per les modes acabant-hi l'estiu, mentre llavors es decideixi a ajudar-nos.

DEMOGRAFIA

REGISTRE CIVIL DE LLUBI.

Llubi, 25 d'agost de 1994.

NAIXEMENTS

Catalina Maria Fernández Guardiola, dia 23 de juny 1994.

Gabriel Torrens Fornari, dia 23 de juny 1994.

Bartomeu Payeras Perelló, dia 8 d'agost 1994.

Agustí Pastore Burgos, dia 14 d'agost 1994.

MATRIMONIS

Bartomeu Perelló Picornell amb Catalina Darder Pericàs, dia 23 de juliol 1994.

DEFUNCIONS

Lluc Alomar Munar, dia 26 de juny de 1994.

Maria Planas Perelló, dia 7 de juliol 1994.

Rafel Perelló Ramis, dia 6 d'agost 1994.

Antonio Carretero García, dia 16 d'agost 1994.

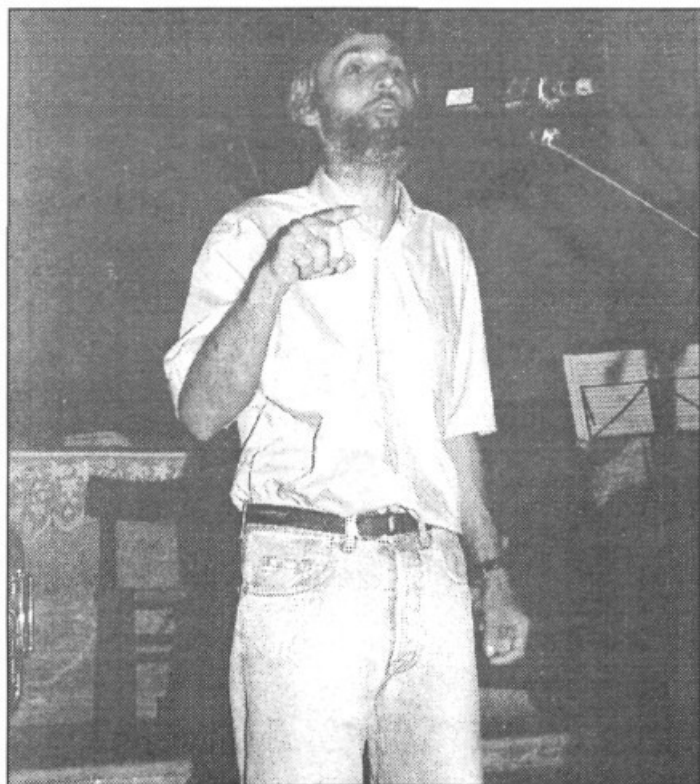
Isabel Riera Jaume, dia 15 d'agost 1994.

TALLER MECÀNIC JOAN ALOMAR

*Reparacions en general. Venda de
Mobyettes, Vespes, Derbi, Puch,
bicicletes i cotxes.*

*C/ Maria Perelló, s/n
Tel. 52 22 88 LLUBÍ*

Noltros sonadors som molts

Biel Majoral ens deleità amb tonades populars

Per sa Serra i per Sineu
quan jo n'era un tarambana,
vaig viure de bona gana
balls i sons del poble meu.

Quan se'ns mor alguna persona gran se'ns mor una part de la nostra història. El dia de Sant Jaume, a l'Església va tenir lloc sense cap dubte l'acte més emotiu de totes les festes de Sant Fel·liu. En Biel Majoral, un home apassionat de la nostra cultura va fer vibrar a cada un dels presents. Un home que homeneja a un amic s'emociona i emociona, una llàgrima ho diu tot, i n'hi va haver més de tres que no disparaven paraula i tenien la gargamella seca. Va ser un homenatge a tota aquesta gent que ha après del dia a dia, de la suor. És un tòpic dir que la millor universitat és la de la vida però les coses que ha après en Biel i que han anat de padrins a néts i de vells a joves no hi ha cap escola que ho pugui ensenyar. Podríem dir que ha estat una gent amb sort, però no, s'ho han guanyat a pols. Exemples d'aquests ho són gent que ha mort (Biel Caragol i el Tio Gori), ja són molts, massa!, però encara en queden. Biel Majoral és un d'ells, possiblement serà un dels darrers. Cal que nosaltres n'aprenquem perquè...

... un país que es separa dels joves és un país en el qual comença la decadència.

René Monory.

... han perdut el seu cabal
tota la vida llepant.
Tu jove tira endavant...

XVIIIè Congrès de penyes barcelonistes

El 23 d'agost tres membres de la Penya Blaugrana de Llubí (Miquel Guardiola, Tomeu Campaner i Jaume Alomar) viatjaren a Barcelona, convidats pel FC Barcelona, per assistir al XVIIIè Congrès de Penyes Barcelonistes. El Congrès va començar a les onze del matí, el lloc elegit era l'hotel "Reina Sofia"; hi eren presents tota la junta directiva del FC Barcelona i 1200 congressistes que representaven 410 Penyes d'arreu de Catalunya, Espanya, Europa i Amèrica, entre d'altres. Hem de recalcar que només hi van assistir la meitat de les Penyes, ja que en aquests moments el Barça té 816 Penyes constituïdes oficialment pels estatuts del club.

Ens va cridar l'atenció l'assistència d'unes Penyes que havien viatjat des de Caracas (Veneçuela), una de Suïssa, una de Bèlgica, fins i tot n'hi havia una de San Miguel de Pedrosa (Burgos) que és un petit poble de tan sols trenta habitants.

El Congrès es va dividir en dues parts: a la primera, el president del FC Barcelona, el senyor Josep Lluís Núñez, es va encarregar de fer un discurs de més d'una hora, va parlar de tota la gestió econòmica de l'entitat, fins al més petit detall. Es va parlar dels pressuposts aprovats, de tots els ingressos i de totes les despeses i beneficis, els de la temporada passada van ser de 430 milions de pessetes. Cal afegir que el Barça és l'únic equip d'Espanya que no necessita avalar perquè el seu deute és zero. Nosaltres creim que després d'haver escoltat el senyor Núñez el Barça tardarà molt temps en tenir problemes econòmics. La segona part era la que afectava directament a les Penyes; aquesta segona part va ser dirigida pel senyor Nicolau Casaus. Tots els representants de les Penyes que volien fer alguna pregunta, per queixar-se o per qualsevol altra cosa, la podien fer, la pregunta era escoltada i contestada, posteriorment, pel senyor Casaus.

Nosaltres, membres de la PENYA BLAUGRANA DE LLUBÍ, després d'haver-se acabar el Congrès, creiem que el Barça és un club que tant els seus socis com simpatitzants poden dialogar, perfectament, amb la seva directiva. Si existeix algun problema faran el possible per resoldre'l; per això pensam que l'estrofa que s'ha fet famosa: "EL BARÇA ÉS MÉS QUE UN CLUB", és del tot veritat.

Una vegada acabat el Congrès, eren aproximadament les dues i mitja, vàrem dinar, convidats pel Barça, a l'hotel "Reina Sofia", juntament amb els seus directius.

Penya Blaugrana Llubí

Perruqueria

Tomeu «Titina»

Home

Plaça des Mercat, 11

Tel. 52 00 47

SINEU

Tancat els dilluns i divendres

Conferència: El Salvador, terra d'esperança

El dia 14 d'agost al local de la tercera edat el jove José Maria Santurce ens va oferir un audiovisual divulgatiu sobre el Salvador. Ell és un membre de PROSUD i ha estat treballant durant sis mesos en aquest país. Va mostrar diapositives sobre la història del país, la violació dels drets humans, les matances de pagesos indígenes, les eleccions fraudulentament guanyades pel grup ultradretà Arena, així com diferents aspectes de la vida quotidiana com la pobresa, la fam i les malalties que pateixen.

El projecte Pro-Sud, un projecte no governamental

PROSUD: ajuda als països del sud

PROSUD és una organització no governamental (ONG) que programa i duu a terme projectes a països del sud. Neix a causa de l'empitjorament que experimenten any rera any els països del sud. El poc interès que hi ha en el nord per canviar un sistema econòmic mundial que beneficia la dotzena d'estats rics del món, fan que les condicions de vida als països del sud econòmic, l'anomenat tercer món, siguin de cada vegada més extremes.

Governos del nord i multinacionals s'esforcen a mantenir aquest sistema que expolia els recursos i enfonsa cada cop més les economies i les cultures del sud, a la vegada que es renten la consciència amb "ajudes" que només cerquen obrir nous mercats i crear dependències comercials.

PROSUD neix de la consciència solidària d'un grup de persones que cerquen obrir camins de cooperació, apropant-se a la realitat, necessitats i recursos d'aquests països.

Els projectes de PROSUD es caracteritzen per estimular l'auto-suficiència, ser respectuosos amb l'entorn ecològic, no crear dependència exterior, etc. Ha realitzat diferents projectes des de l'any 1988 i actualment treballa en la instal·lació d'un motor més potent i d'un sistema de reguiu per goteig a la cooperativa de Silvia Centeno (Nicaragua), preparen la construcció de sitges per a l'emmagatzament de forratges a diverses cooperatives de Nicaragua. Aquest és el començament d'un programa de millora ramadera a llarg termini. Per al futur hi ha projectes d'electrificació amb energia eòlica, cursos de gestió d'empreses i dotació de material administratiu a Nicaragua. També estan en estudi dos projectes a El Salvador i

Colòmbia. Els projectes de PROSUD es financien amb subvencions de les institucions públiques i aportacions privades, si vos voleu fer socis vos podeu adreçar als telèfons 270718-718917. c/c la Caixa, of.649, núm. 0100352612.

0,7 ara.

El 0,7 és el percentatge dels nostres recursos que hauríem de dedicar a ajudar als països del Tercer Món. L'any 1972, les Nacions Unides varen demanar que tots els països desenvolupats dedicassin el 0,7 % del seu Producte Interior Brut (PIB) a l'ajuda dels països pobres. L'any 1991, només Noruega, Dinamarca, Suècia, Holanda i Finlàndia varen seguir la recomanació.

Durant els darrers anys l'Estat Espanyol ha destinat a l'ajuda per el desenvolupament al voltant del 0,26 % del seu PIB, una xifra ridícula si a més tenim en compte que part d'aquest 0,26 s'ha destinat a promoure exportacions de productes espanyols (material bèl·lic entre altres) al Tercer Món. Encara per afegir-hi tan sols ha adreçat la seva "ajuda" a països de renda mitjana com Xina, Mèxic, Marroc, Argentina, i no als més pobres.

L'objectiu immediat de la campanya del 0,7 és aconseguir que l'Estat Espanyol i les diferents institucions públiques dediquin a la cooperació amb els països del Sud el 0,7 % del seu PIB o dels pressuposts en el cas de les institucions. Això es pot fer i s'ha de fer ja. Fins i tot en temps de crisi la solidaritat ha de ser una prioritat indiscutible ja que aquests països estan en crisi permanent. Sobretot s'han de satisfer les necessitats bàsiques com alimentació, habitatge, salut, educació i que es promogui un desenvolupament ecològic sostenible, la protecció dels drets humans i de les minories.

La solidaritat és una tasca de tots i totes: govern, particular, institucions, partits, empreses... La realitat actual és lluny d'aquest objectiu. El govern de la nostra Comunitat Autònoma només hi dedica una desena part del que seria el 0,7 % dels seus pressuposts. **La Comissió del 0,7, de moment, cada dia 7 de cada mes fa una concentració per reivindicar justícia i solidaritat. Més endavant duran a terme altres accions.**

Una societat no solidària no pot ser mai una societat sòlida.

Informació: Caterina i Biel Gelabert.

L'avinguda de Son Marget serà reformada

En el plens del mes de juny i juliol a més d'aprovar els programes d'Estiu al Carrer '94 i festes de Sant Feliu '94, dels quals cal destacar la seva originalitat i la quantitat i qualitat dels seus actes culturals i esportius celebrats, hem de fer referència a la gran quantitat de projectes aprovats pel nostre Ajuntament per tal que el nostre poble sigui més acollidor. Ara bé, sorprèn un poc que en els tres anys anteriors aquests projectes estassin dins un calaix (o no) i ara surtin tots d'una vegada.

Ple del mes de juny

*Aprovació dels preus del poliesportiu municipal per a 1994. Després de la presentació de l'escrit de Dª Isabel Nieto Vera, concessionària del poliesportiu municipal, pel que sol·licitava la revisió dels preus per ús de les instal·lacions esportives, l'Ajuntament va acordar:

-Piscina: 100 pta. menors

125 pta. adults

-Pistes: 300 pta/hora, hores diurnes.

500 pta/hora, nocturnes.

*Examen i aprovació del projecte de reforma de l'Avinguda son Marget, Molí de son Rafal i obertura del carrer Metge Sbert. Aquests tres projectes aprovats per unanimitat del Consistori han estat redactats per l'arquitecte D. Joan Oliver Fornés i estan inclosos dins el programa d'acció Especial de la Mancomunitat del Pla de Mallorca. Els pressupostos són:

-Avinguda son Marget
18.600.000 pta.

-Molí de son Rafal
5.500.000 pta.

-c/ Metge Sbert 6.900.000 pta.

*Aprovació del tipus de gravamen de l'impost de bens immobles (I.B.I.) per a l'exercici de 1995. Degut al substancial increment que han experimentat els bens immobles de naturalesa urbana, el Centre de Gestió Cadastral i Cooperació Tributària va demanar a l'Ajuntament de Llubí l'aprovació del tipus de gravamen de l'I.B.I. per a l'exercici de 1995. L'Ajuntament va fixar el nou tipus el 0'45 %.

*Aprovació de la proposta del grup municipal PP-UM sobre la redacció de projectes inclosos a la declaració de "Comarca d'Acció Especial". El portaveu del grup municipal PP-UM va proposar la redacció d'una sèrie de projectes inclosos dins la declaració de "Comarca d'Acció Especial" que podien esser

subvencionats pel C.I.M. i pel Govern Balear. Aquests projectes són: obertura i pavimentació del carrer Miquel Sbert (6.900.000), construcció de la plaça Donants de Sang (2.600.000), reforma i ampliació de l'Ajuntament (10.000.000), asfaltat de camins rurals (5.500.000). La proposta va ser aprovada per tots els representants de l'Ajuntament.

Ple del mes de juliol

*Degut als renous nocturns que els caps de setmana es produeixen al carrer Nou, els veïnats varen enviar una instància a l'Ajuntament sol·licitant la prohibició de la circulació rodada des del divendres fins al diumenge. Els regidors per unanimitat acordaren tancar el carrer Nou a l'altura de son Bordoï, amb una barrera clavada en terra tots els caps de setmana i vigílies de festius, donant una clau als veïnats perquè, en cas de necessitat, puguin fer ús d'ella.

*Estudiada la instància presentada per Isabel Nieto Vera, per la qual es sol·licitava una subvenció pel finançament del dèficit per l'explotació de la piscina municipal, l'Ajuntament per unanimitat acordà concedir una ajuda de 200.000 pta. amb una sèrie de condicions:

-Revisió i ampliació de l'horari de la piscina municipal que serà de 10 a 14 hores i de 15'30 a 21 hores i de 15'30 a 21 hores.

-Que s'esmeni més amb la neteja i ordre dels materials dintre dels vestuaris.

-Nomenar els regidors Domingo Quetglas, Margalida Miguel i Maria Perelló que juntament amb el senyor Batle formaran una comissió de seguiment de l'activitat i revisió de les instal·lacions esportives.

*En el punt d'altres proposats el regidor de cultura, Gabriel Alomar, va donar compte de la petició de la bibliotecària sobre

la conveniència de contractar algú per ajudar-li en els treballs de catalogació i recollida de premsa. Els reunits prèvia deliberació, per unanimitat, acorden: que l'objector de consciència, que actualment presta els seus serveis en aquest Ajuntament sia la persona que realitzi les tasques abans esmentades.

Jaume Alomar Serra

A la fi es reformarà l'avinguda de Son Marget

Trui entre llibres

Entre feina, papers, màquines d'escriure i alguna que altra trucada intentarem tenir una conversació amb na Xisca.

Una al.lota dedicada als llibres i als al.lots, que tot el temps lliure que té el dedica a ells, preparant activitats, contes...

La seva idea és canviar la imatge de la típica aburrida i monòtona i convertir la biblioteca en divertida i interessant.

Cada dia es prepara per poder ensenyar coses noves i millors.

-Però què i com començares a fer de bibliotecària?

-Es van fer unes oposicions d'Auxiliar Administratiu a l'Ajuntament; vaig quedar en segon lloc. La condició d'aquesta plaça era que havia de treballar unes hores a l'Ajuntament com Auxiliar Administratiu i les altres de bibliotecària. Estic un 67 % d'Auxiliar Administratiu i un 33 % a la biblioteca.

Com pots veure va començar com una obligació però ara estic molt contenta d'estar amb els al.lots i poder ajudar-los.

-Quin temps fa que començares?

-Uns dos anys aproximadament

-T'agrada llegir?

-Sí, però no tenc gaire temps.

-Quins tipus de lectura prefereixes?

-Poesia, drama i intriga.

Com et deia abans tenc molt poc temps per llegir, l'única cosa que em dóna temps per llegir són els llibres amb què he de preparar les activitats i la literatura infantil i juvenil, que és la que més es consulta i és clar he de respondre a totes les preguntes que me formulin. M'agradaria tenir més temps per poder llegir llibres del meu nivell.

-Quin ha estat el darrer llibre que has llegit?

-(Es queda pensativa). Un que vaig llegir quan tenia 14 anys: "Mecranoscrit del segon origen" de Manuel de Pedrolo.

-Passes molt de temps amb els pe-

Na Xisca no té aturall

tits?

-Home, els petits són els que més s'interessen, per tant són amb els que pas més temps.

-Quines activitats realitzes amb ells?

-Moltes, sobretot gincanes culturals. Ens basam amb un llibre o amb un autor i ells han de treure informació. Això fa que els al.lots s'enriqueixin amb noves dades. És una manera de divertir-se i aprendre en el mateix temps.

-Com han aollit ells aquesta iniciativa?

-Molt bé, els encanta, em demanen que en facem més, però és impossible

• Esper que si m'esforç en fer activitats pels adults em responguin com cal

per la manca de temps.

-Com organitzes les activitats?

-Fins ara els organitzava amb pressupost zero, però enguany m'ha arribat qualche cosa de pressupost i ha fet que no sigui tan pesat. Abans ho havia de fer tot manual.

-D'on treus les idees?

-He mirat de preparar-me el millor possible. He fet curssets d'animació, seminaris, etc...

L'any 92: - Animació infantil. Palma

-Tractament de material menor. Palma.

L'any 93: -Marketing per a l'animació infantil i juvenil. Menorca.

-Seminari de l'art contar contes. Selva.

L'any 94: -Animació infantil i juvenil. Eivissa.

-Informàtica per a la informatització de la biblioteca. Montuïri.

-Curs d'animació infantil i juvenil per Mercè Cascardó de Barcelona. Montuïri.

-Tens cap projecte per al futur?

-Tenc moltes idees però, com he dit abans, hi ha manca de diners. Una és tenir televisió i video, per poder veure videos educatius. L'altra és ampliar la biblioteca que ja es va fent petita, la idea és fer secció infantil i juvenil i una secció per als adults. Com sabem, els petits no poden estar ni quiets ni callats. Si estan fent treballs han d'intercanviar idees i han de xerrar i, és clar, això molesta els altres. Per això pens que és necessari dividir-la en dues sec-

• **Una bibliotecària ben preparada**

cions.

-La gent major llegeix?

-Molt poc. Enguany tenc previst invertir molt de temps, fent activitats per als adults, estirar-los que venguin a llegir, que sabin què es agafar un llibre, que acompanyin els seus fills a la biblioteca i que ells també se'n duguin un llibre.

A Llubí hi ha un exemple a seguir: la més petita que ve a la biblioteca és na Francisca Maria, acompanyada del seu pare. Ell es seu al seu costat i li conta contes. L'ensenya a agafar un llibre i com tractar-lo. Per jo això és molt important.

-Administraries la biblioteca d'una altra manera?

-No, més o manco ho faig a la meua manera.

-Quines lectures prefereix la gent de Llubí?

-La gent gran normalment poesia i

La biblioteca va ENDAVANT

els petits contes i llibres d'aventures.

-Quina és l'edat en què s'interessen més per la lectura?

-Els nins entre 10 i 12 anys.

-Trobos que hi ha manca de llibres, enciclopèdies, revistes... a la nostra biblioteca?

-Sí, sobretot revistes. Les poques que tenim són les revistes que no interessen a la gent i no llegeix, els que ens falten són revistes que interessin.

També ens fan falta enciclopèdies de la fauna i la natura. Enguany hem adquirit la història natural dels països Catalans, però ens fa falta molta més informació.

-Penses seguir en aquesta feina molt de temps?

-Sí, si puc sí. M'agradaria i voldria seguir endavant. Si es fan oposicions, esper aprovar-les.

**Francesca Maria Munar
i Ferrer**

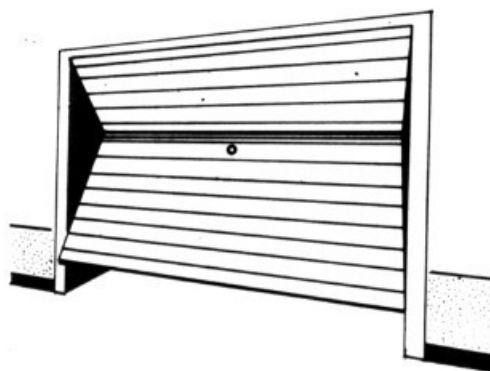
**BAR
BRISAS**

Plaça de sa carretera - LLUBÍ

**Foto
Planas**

Plaça de la Carretera, 7
Tel.: 52 21 76 — Llubí

**PORTES BASCULANTS
TUGORES**

Manuais i automatitzades
Fusta nord, teka, PVC, xapa

Telèfon:

Taller: 52 24 14
CREU, 114

Fax 52 21 19
LLUBÍ

Espeleologia, rappel, tirolina... piolets, grampons i cordes

-Què és això de l'espelegia?

-Crec que l'espelegia és tirar-se dels campanars per avall.

-No, no ho creguis. També n'hi ha alguns que es tiren dins contenidors plens d'aigua i palla.

-Què dius! No pot ser.

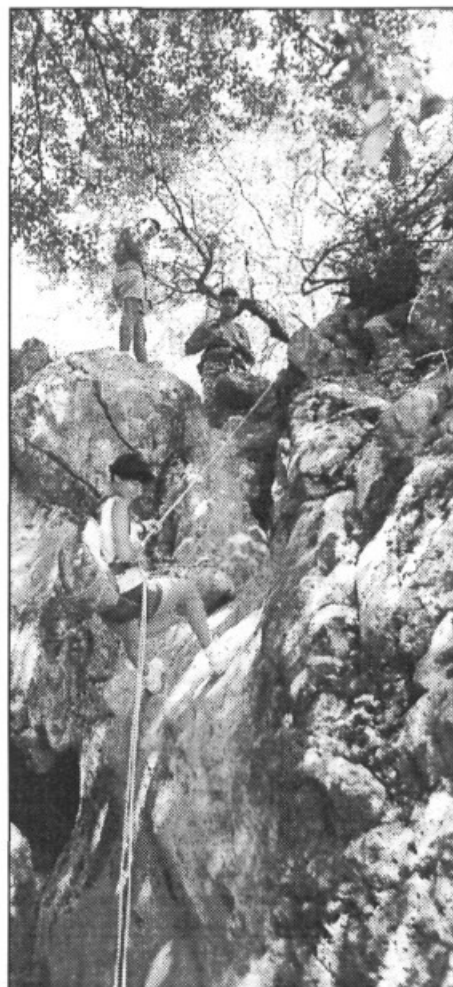
-I ben cert que és. I no saps el que és més greu, tot això ho feren per les festes de Sant Feliu quan tothom anava ben mudat.

• Per fer rappel no cal ésser molt valents, només has de tenir seguretat

Molts foren els comentaris de la gent que sentiren que hi havia un grup espeleo a Llubí. Molt lluny d'ésser un poble on arriben aviat els esports d'aventura i on mai fins ara s'havien realitzat activitats d'aquest tipus. Així doncs, molta gent es deu haver preguntat què és l'espeleologia. Això que ens sona tan estrany és un esport que consisteix en l'exploració i l'estudi de les coves i avencs, i que cada cop té més afeccionats a la nos-

tra illa. Coves tan conegudes com Sa Fosca són visitades per molts espeleòlegs i excursionistes que cerquen un poc d'aventura i risc. El Grup Espeleo Llubí han començat a practicar-lo sense seguir cap tipus de curset, només documentant-se amb llibres i sobretot posant la seguretat com a premisa més important. Ens convidaren a sopar per fer una xerradeta sobre les seves aventures i descobrir-nos aquest esport. I així tot sopant ens xerraren de les excursions per alguns torrents, per coves, l'ascensió al Monte Perdido i a l'Aneto, acampades...

A Llubí fa poc més d'any any es formà el Grup Espeleo Llubí. Ells són nou: na Rosa, en Mateu, en Guillem, na Magdalena, en Toniet, na Joana, en Miquel, na Maria i en Tomeu. La idea va sorgir quan baixaven del Monte Perdido. Al principi només havia d'ésser un grup d'amics que es reuniria per anar d'excursió i visitar coves. Però amb el pas del temps han decidit federar-se i fer quelcom més que reunir-se entre ells. Han preparat una excursió per a la gent del poble, que es feu al Torrent de Comafreda (Lluc). S'apuntaren unes deu persones (millor que no siguin molts més perquè si fas rappel o tirolina es pot fer molt pe-

Amb el grup G.E.L.L. s'han mogut activitats del lleure

sat si tot el temps has d'anar posant i llevant les cordes); tot anà molt bé. Normalment van a llocs coneguts on saben que no estan exposats a cap tipus de perill i en temps de vacances o els caps de setmana. El grup no admet socis però tothom pot incorporar-se a les seves aventures. Una altra activitat que han realitzat en aquestes festes és una gincana. La participació va ser molt nombrosa, se n'apuntaren uns quaranta. Els al.lots disfrutaren de tirar-se per la tirolina i embrotar-se dins els contenidors plens de palla. Llàstima de la manca de col.laboració dels més gran, hagués pogut ésser més divertit. Els premis foren cedits per l'Ajuntament. També anaren a Maria de la Salut per fer rappel al campanar. La

C/ Plaça de la Carretera nº 1 - Llubí - Tlf. 85 70 19

Es proposen organitzar excursions

gent disfruta amb aquesta activitat que ja havien organitzat l'any passat a Llubi. Econòmicament no reben gaire ajudes. Quan organitzen alguna activitat els donen alguna cosa però com tots sabeu el material que utilitzen és molt car i s'ha de renovar molt freqüentment; per la seguretat de tots els participants. La quota que fan pagar els serveix per comprar material i l'excursionista paga per haver-lo utilitzat. Per això abans d'anar d'excursió visiten el lloc, miren el que els serà més necessari i si hi ha alguna tros perillós.

Aquest estiu han pujat a l'Aneto, i segons ens contaren l'aventura no deixà de ser-hi present. Quan travessaren un llac

• *El que més ens agrada és la netedat de les coves*

gelat en Guillem caigué dins una esclota de la qual no es veia el fons. La seguretat no els mancà ja que anaven lligats tots i pogueren aturar la caiguda. La màxima conseqüència d'aquest ensurt va ser la ferida que es va fer en Guillem amb un grampó. Després de l'ascensió a l'Aneto encara prolongaren més la seva aventura i acamparen uns dies en un càmping.

Una curiosa anècdota és la broma que feren a na Maria i en Tomeu (dos dels components del grup) el dia que es

casaren. Quan sortiren de l'església els feren fer rappel en els pins que hi havia fora. Tots els assistents els feren renou perquè trobaven que no havien de fer aquestes coses quan van tan mudats. Però la realitat és que els nuvis estaven ben contents i no dubtaven gens en tirar-se per avall. En aquest tipus de bromes que es fan entre ells es pot veure que l'amistat va ser la primera cosa que uní el grup.

L'excursió que més ganes els fa és visitar la cova de la Campana. Tots els que l'han visitada els n'han contat meravelles. Molt aviat organitzaran una excursió per a tots els que es vulguin apuntar al torrent de Ca'l Pessó.

El que més els agrada de l'espeleologia és anar pels pous i les coves a les fosques, no veure si aquella pedra es mourà o no saber quan arribaràs al fons. Dins la foscor, on la majoria de la gent no pot accedir, podem veure que no hi ha brutor, les estalactites no han estat espanyades i el lloc encara es conserva verge. Fer rappel a les muntanyes és diferent. T'hi pots trobar llaunes de tota mena, botelles, papers...

Des de la redacció els animam a seguir amb les seves aventures i en l'organització de més gincanes entretingudes.

**Esperança Llompart i Vanrell
Mª Antònia Molines i Ramis**

FUSTERIA

BAUZÀ - PERELLÓ

Mobles de cuina, mobles a mida,
fusteria en general

Sa Carretera 73

Tel. 52 24 33

LLUBÍ

NOU POU

pollastres
desfet de pollastre
gallines
conills
ous

DISTRIBUÏDORS:
Germans Perelló S.A.

**Carrer Cardenal Cisneros, 65
INCA**

Telèfon: 88 10 32

Cap endins i fins...

... a un minut o un minut i mig és el que aguanten davall aigua els "nostres" protagonistes d'un dels esports més apassionants i difícils però alhora sorprenents: la pesca submarina. Tant en Xesc Perelló "Porret", com en Jaume Bauzà "Bisco", com en Benet Oliver la practiquen amb passió i entusiasme.

Tot començà ja fa un bon grapat d'anys, en Jaume ens recorda les seves primeres passes dins la mar: "tenia devers dotze o tretze anys i anava a treure pardals de moro, amb immersions a pulmó, amb el 'tio' Biel 'Bisco' i l'amo en Tomeu 'Bo'. En Benet i en Xesc recorden quan agafaven el motoret, les pistoles, les caretes i els "patos" i cap a Alcanada hi falta gent: "tenfem catorze o quinze anys". S'ha de dir que l'afecció a la pesca submarina d'en Xesc "Porret" ve del seu padrí, que va ser pescador tota la vida.

La seva evolució dins el món de la pesca submarina ha estat molt lenta: "ningú ens ha ensenyat res, ho hem hagut d'aprendre tot nosaltres. Quan vam començar tan sols comptàvem amb una careta, uns "patos" i una pistola d'allò més econòmic que hi havia; ara comptam amb un 'traje' que és imprescindible, un cinturó de ploms, una boia de senyalització, una pila aquàtica, pistoles de reserva, 'matxetes'..."

Ens comenten que la practiquen d'una manera sèria d'ençà de tres o quatre anys.

Un dels inconvenients que es troben és que els materials per practicar aquest esport són molt cars, es desgasten molt: "l'aigua salada s'ho menja tot".

No estan afiliats al CIAS (Centre d'Investigació i Activitats Su-

Quan el temps acompanya...

baquàtiques): "tan sols s'hi afilia la gent que competeix, l'altra gent no és necessari".

El fred fa que durant alguns mesos no surtin a la mar a practicar aquest esport: "es pot practicar durant tot l'any, però l'època adequada és a partir d'abril fins a finals de novembre; els altres mesos l'aigua és gelada, has d'anar amb uns "trajes" molt gruixats i el peix escasseja".

Per a practicar la pesca submarina s'han de prendre una sèrie de restriccions: no fumar, no beure, és a dir, cuidar-se un poc en general, s'ha d'estar bé físicament: "com menys et cuides manco profunditat baixes i manco temps aguantes davall l'aigua".

Com quasi tots els esports, aquest també comporta una sèrie de riscos i de perills: que et passi una barca per damunt, anar a cercar un peix dins una cova i no saber tornar enrera, quedar enganxat amb el fil de la pistola, baixar més d'allò que el cos pot aguantar...

És aconsellable sortir a pescar a primera i a darrera hora del dia; es pot anar a pescar a qualsevol hora però aquestes són les més adequades.

Per anar a pescar van a un lloc d'allò més deshabitat possible i on la gent no pugui arribar, la punta de Farrutx (Artà) i la Badia d'Alcúdia són els seus llocs preferits.

FOTOGRAFIA i VIDEO-CLUB

J O V E

C/ Traginers, 55

Telèfon 52 25 78

07430 LLUBÍ

**ELECTRO
ALOMAR**

Carretera Valldemossa, 8
Tel. 20 09 12

**MUNTATGES ELÈCTRICS
ASSESSORIA TÈCNICA**

07010 CIUTAT

I a quina profunditat arriben els nostres pescadors? Ens comenten que solen pescar entre 10 i 15 metres, però a segons quins llocs poden baixar a 20 o 25 metres.

Durant la primavera i l'estiu pesquen amb un "traje" de 3 mil.límetres, l'altra època n'utilitzen un de 5 i durant l'hivern de ple un de 7.

"De cada vegada hi ha manco peix i el pescador ha d'anar viu: poc renou, silenci..." ens comenta en Jaume.

A força de pescar molt es coneixen els amagatalls dels peixos: "segons el lloc, la classe de vegetació (arena o alga) o segons la classe de forats podem determinar la casta de peixos que hi trobarem".

Una ferrassa de 35 kg. és el seu trofeu de més pes; una palomida de 5 kg., un anfós de 4 kg. i un congre de 3 kg. i 1 metres i 25 cms. de llargària són de les peces més destacables que han pescat. Durant aquests anys que duen dins el món de la pesca els han passat moltes anècdotes i coses gracioses: "vàrem pescar una morena i quan la posàrem dins la barca es va posar a mossegar la mànega de la benzina, tanta sort que l'aturàrem perquè no haguéssim arribar, érem enfora; una altra vegada una ferrassa se'n duia tres pistoles estirant dins l'aigua, la vam haver de fermar a la barca".

Com amics que són fan competicions entre ells, sempre que tots tres hi són es puntua i si un dels tres no compareix, sense motiu justificat, perd la puntuació del dia. Una vegada acabada la temporada fan un sopar i paga el qui ha perdut. També tenen per costum fer una acampada d'un cap de setmana a Farrutx, generalment durant el mes de juliol, comparteixen junts un cap de setmana de pesca.

Resalten que alguns cops van a veure en Pep Amengual, tres vegades campió del món, a una botiga que té especialitzada en pes-

Quina parrillada, fan mangera!

ca submarina, l'hi compren material i ell a la vegada els dóna algun consell.

Què, ens hi apuntam, a aquest món? Ganes a més d'un, supòs, que no n'hi falten. Gràcies a tots tres per haver-nos ensenyat un poc en què consisteix la pesca submarina, un esport poc conegut al nostre poble, però que gràcies a vosaltres ja no restarà dins l'anonimat. Fins una altra!

Xesc Perelló i Felani

FORN

Especialitat en: *tartes de boda, comunions, batiaments... ensaïmades i gran assortiment en pastisseria*

Creu, 48 - Tel. 52 20 66/67 — Llubi

més blanca
lavanderia

Avinguda San Vicenç
MURO
Tel. i Fax: 86 00 65

SECTOR INCA
ATENCIÓ AVARIES

880077

Gesa
Gas y Electricidad, S.A.

TELÈFON EXCLUSIU I PERMANENT PER A AVÍS AVARIES

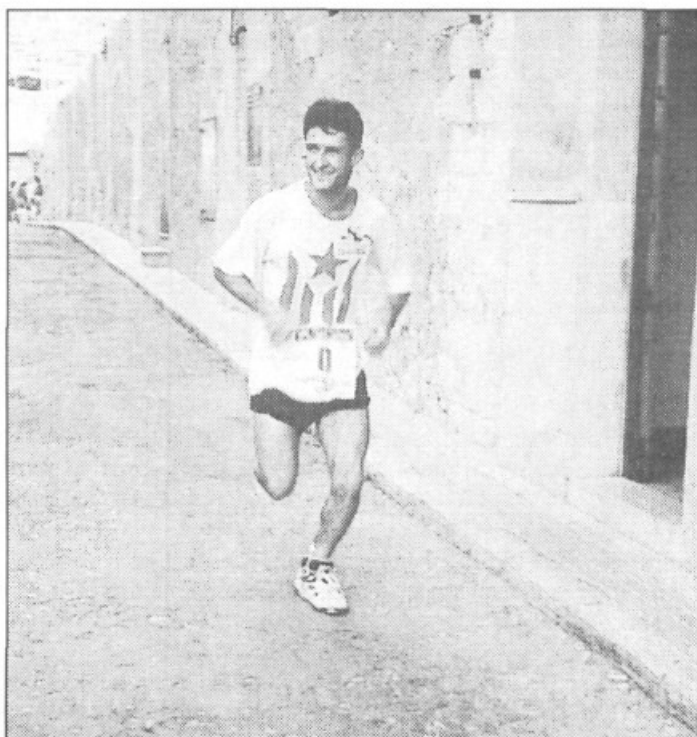
Els benjamins Blaugrana ja s'han estrenat

L'equip sinever «Cuines Jordà» fou el campió del troneig de futbol sala

La carrera ciclista es divideix en diferents categories

En Pere, un jove sense fronteres

III Torneig de Tennis Sant Feliu de Llubí

Ja s'ha celebrat el tercer torneig de tennis de Sant Feliu de Llubí.

La inscripció ha estat un èxit, ja que s'han superades les previsions de participants, havent de fer virgueries a l'hora de trobar dies per poder jugar, i cal donar l'enhorabona a Rafel Munar per haver cedit la seva pista.

Als individuals masculins la victòria va ser per en Toni Tenriffe, que va guanyar a Xesc Mosso a la final.

La qualitat dels participants va ser realment alta ja que hi havia molts de participants que haguessin pogut guanyar.

Destacarem que cap dels finalistes de l'any passat no ha arribat a la final, en Toni Coramet i en Biel Perelló.

Als individuals femenins la victòria va ser rotunda i amb una gran superioritat davant de les seves rivals. Va aconseguir el trofeu Francesca Perelló.

Als dobles masculins hi ha hagut molts de participants i la qualitat també ha estat bastant alta. Els guanyadors finals varen ser en Pep "Pipes" i en Joan Bauçà que guanyaren a la parella formada per Rafel "Pericona" i Rafel "Barri", demostrant aquests dos darrers que encara s'ha de tenir en compte els més veterans.

Als dobles mixtes va ser la modalitat on hi va haver més poca participació comparant amb l'any anterior, encara que les partides es feren el dia de Sant Jaume. Però malgrat la poca participació la qualitat va ser bastant alta també.

Els guanyadors d'aquesta modalitat foren els mateixos de l'any passat, Francesca Perelló i Joan Planes, únics que repetiren títol.

IX Torneig de Futbol-Sala Sant Feliu de Llubí

Enguany s'ha celebrat el novè torneig de futbol-sala Sant Feliu. Hi ha hagut una menor participació que els darrers anys, ja que l'any passat hi va haver vint-i-un participants mentre que enguany just n'hi ha hagut tretze.

Encara que la participació ha estat menor el nivell dels equips participants ha estat superior, la causa és perquè els jugadors dels equips que s'han retirat, sobretot els de Llubí, han reforçat als equips d'aquí.

La nota més destacada ha estat que l'equip del Bar David, no ha renovat el títol que havia aconseguit les dues temporades anteriors. La revelació del torneig l'ha protagonitzada l'equip dels Recreatius Servera, equip de joves llubiners, que es varen classificar per a la segona ronda del torneig. També cal destacar la victòria de l'equip sineuer de Cuines Jordà, que ja havia demostrat els darrers anys que era un equip fort i que s'havia de tenir en compte, però que no havia tengut sort.

També cal destacar que els quatre equips que varen arribar a les semifinals són els mateixos de l'any passat.

Els equips que han demostrat que són els més fluixos són els del Tres Roperos i el de l'autoescola Inca.

El premi a l'esportivitat l'ha guanyat el Bar David.

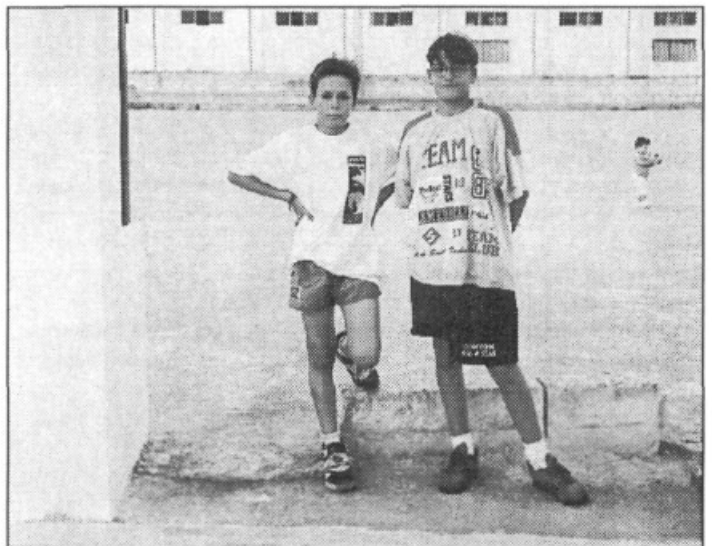
La classificació final va ser la següent:

1- Cuines Jordà	2- Bar David
3- Fusteria Munar	4- Construccions Carbonell

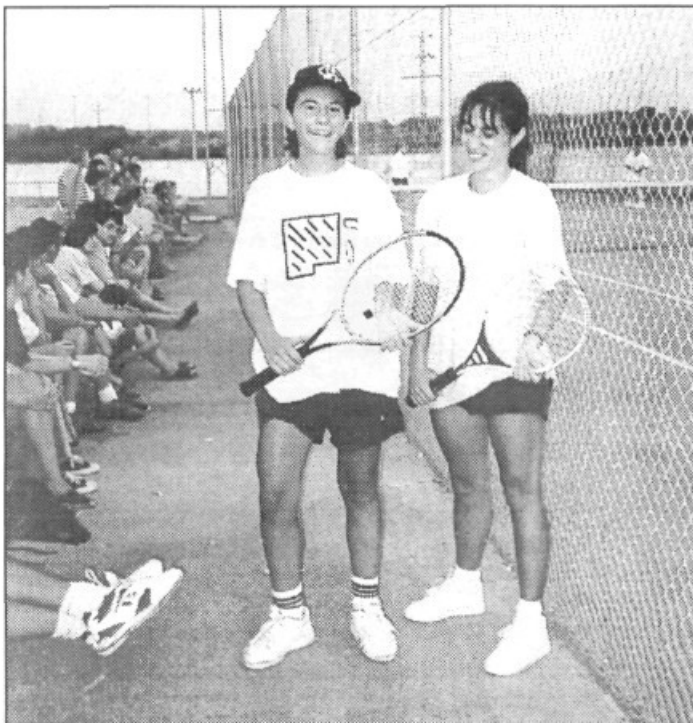
Toni Gelabert Perelló

Joves, formoses, simpàtiques, esportistes... no es pot demanar més

En Joan i en Pipes foren els petits mestres del tennis

De Llubí a Roland Garros

Aquests acabaren en tothom

Uf, quina calor!!!

Per ventura és la frase més repetida aquest estiu. Realment ha fet molta calor; n'ha feta i en fa. I amb la calor no han minvat els drames humans del nostre món -Rwanda, Bòsnia, Sèrbia i un llarg i llastimos etc.- i han augmentat -com desgraciadament passa cada estiu- els grans i aborronadors incendis forestals, convertint en cendres boscs i garrigues, conreus i pastures i fins i tot matant persones i deixant-ne moltes altres en la indignència.

Si, segons diuen, molts dels incendis són deguts a negligències humanes, podem demanar-nos **el per què de tot això**. Si els arbres són el pulmó per on alenam, si els arbres i les plantes ens donen vida i aliment, si costa tant tornar sembrar i fer créixer pins i alzines, garballons i ullastres i la resta de tantes i tantes castes d'arbusts i herbes. Si els incendis posen en perill d'extinció tantes espècies animals. Per què, amics meus, hem de consentir que quatre annerots ens facin malbé el nostre patrimoni natural, per altra part, indispensable per a la nostra subsistència?

I si del foc passam a l'aigua, també ens trobam amb multitud de problemes i de preguntes punyents.

¿Per què l'aigua que reguen segons quins camps de golf, és millor que la que ha de beure molta gent de Ciutat? ¿Per què, abans d'eixugar els pous, xuclant a tota, no se prenen altres mesures, encara que a primera vista semblin impopulars? ¿Per què s'han contaminat fonts que podrien emprar-se si fossin potables?

Voldria afegir aquí el que deia el predicador el dia de sant Feliu d'enguany, citant "unes paraules que, tot i esser escrites lluny de Mallorca, em varen parèixer que parlaven dels nostres pobles del pla: 'Avui els nostres pobles, es veuen sotmesos a una vertadera agressió per part dels grans polítics que, amb connivència amb alguns poders econòmics, estan condicionant el futur, prenent-nos l'aigua necessària per als regadius i per beure'n, i abocant-la al turisme, als camps de golf o convertint alguns dels nostres pobles en les ciutats de les ciutats, endossant-nos els abocadors de les deixalles, els presons; pressionant sobre les nostres formes de vida i posant entrebancs a les activitats més pròpies i de fora vila o de pagesia, fins a fer perillar la identitat del poble".

I podríem seguir fent preguntes, com per exemple: ¿per què han de treure arena de la mar per refer platges per assolellar turistes? O no es poden torrar damunt les roques? ¿I aquesta arena traginada, no se'n tornarà, al primer temporal que es mogui? I llavors que hem de fer, més desastres?

No voldria haver pintat un quadre, no per realista massa negatiu, voldria que entre tots tenguéssim més consciència del valor de la Creació de tantes coses belles com Déu ens ha donat, voldria que respectàssim, estimàssim i milloràssim la vida damunt la terra, no amb mirada curta i egoista, sinó allargant la vista forjant un futur més bo per a tot-hom.

Permeteu-me acabar recordant unes paraules de la carta sobre ECOLOGIA I TURISME A LES NOSTRES ILLES que els Bisbes de les Balears publicaren el 15 d'abril de 1990, carta que, per altra part, per ventura perquè aficava massa el dit dins la nafra i deia la veritat clara i llampant, ha estat massa aviat oblidada i silenciada.

Diuen els nostres Bisbes: "Déu estableix des del principi la relació harmònica entre parella humana i medi natural, com a condició de felicitat i progrés per a la humanitat..."

Déu crea l'home i la dona consemblants a Ell i els posa al bell mig de la Creació perquè cresquin, es multipliquin, progressin i dominin totes les coses creades. Però com que eren semblants a Ell havien de créixer i dominar la Creació a l'estil de Déu: des de la llibertat emprada amb saviesa i amor, amb sentit de la bellesa i de l'harmonia de cada cosa i del seu conjunt, amb intel·ligència, imaginació i "creativitat", amb respecte i estimació per tot el creat fins a la més petita cosa.

Era la magnífica utopia que Déu imaginava per a la família huma-

na i per a la seva casa natural, el gran do de totes les coses creades, les que l'home ja tenia dins les mans i les que aniria descobrint gràcies al progrés del seu treball...

...Oposar-se deliberadament al projecte de Déu Creador és l'arrel de la destrucció de l'home: de la destrucció de la bona relació amb els altres i de la destrucció de la bona relació amb la natura creada. És l'arrel més profunda de la destrucció ecològica. És el pecat". (Ecologia i Turisme: Bisbes de Balears. Abril, 1990)

Joan Rosselló i Vaquer

...¿Ho veus? No s'ha aturat un sol rellotge ni s'ha estremit la seda de la cala; el vent, que desconeix la teva absència; ajup les herbes del record...

Descansa.

Nosaltres sols, amb tota la mort teva, reprendrem el camí Adéu, companya.

Josep Me Llompart

Quan la mort d'un ésser estimat ens trasbalsa pensam i creiem que tanmateix viure és una passió inútil. És llavors que ens interrogam sobre els misteris que amaga la vida, els seus enigmes, el com i el per què. Personalment pens que hem de fer un esforç per tornar a encendre el foc i revifar les cendres que un dia varen ser flames, o el que és el mateix hem de seguir endavant, perquè nosaltres encara tenim el privilegi, el do de la vida.

Un grup de joves de la revista **Udol** em van demanar que escrivís uns mots de condol i d'homenatge adreçats a na Bel Riera. Vaig pensar tot d'una que a través de les paraules podria recuperar la memòria de la seva energia, de la seva vitalitat, el record del seu amor a la família i als amics.

És un tòpic parlar bé dels finats, però crec que no hi ha cap persona nada que pugui tenir una mala paraula per a na Bel. En aquest cas tots coincidim a pensar que es tractava d'una dona d'una gran humanitat, capaç de despertar afectes i tenir-ne.

Però, com molt bé diu el poeta, no s'ha aturat un sol rellotge. La vida continua i nosaltres sols hem de reprendre el camí.

Maria Llompart i Vanrell

Des de l'equip de redacció volem donar el condol als familiars de na Bel Riera.

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

D'ençà que les tapereres fan flors

Botànicament parlant, és el fet més normal que les tapereres facin flors, però els que són profans en cultura agrària potser no saben que quan les tapereres fan flors és que, agrícolament parlant, les coses no van bé. Ben bé ja fa deu anys que les tapereres s'han afartat de florir, i això que és garrida i olorosa, la flor de taperera, però malgrat aquestes virtuts sembla com si haguessin perdut la seva missió agrícola, per la qual foren sembrades i conrades.

Quan les tapereres no feien flors complien la missió de cultiu comercial que, juntament amb les ametles, complementava els conreus d'una societat agrària, fins i tot ja fa més de cinquanta anys hi havia jornaleres que les collien a mitges. Posteriorment va seguir essent un cultiu a temps compartit, més o manco rendible, i un bon recurs econòmic fins a l'any 1984.

D'ençà que les tapereres fan flors, paral·lelament tota la nostra agricultura ha anat passant per l'agonia fins a la ruïna. Precisament a principis dels anys 80 era quan més es parlava d'agricultura a la nostra terra, de l'esperança d'una millora tècnica-científica dels conreus i de la comercialització dels seus productes, així com ho havien fet feia poc altres països després d'uns anys de crisi mundial. Però aquí ben aviat es truncaren les il·lusions dels pagesos. A partir de la nostra estrena autonòmica els governants de torn mostraren la seva poca sensibilitat i discriminació cap a l'agricultura i, sobretot, les ganes furioses de fer-la desaparèixer i tot d'una començà el setge polític per destruir-la.

Tot un seguit d'esdeveniments, que ara seria massa llarg analitzar, han accelerat la mort definitiva de l'agricultura. L'any 1985 el senyor Jeroni Saiz manifestava públicament el dilema "o lletugues o anglesos"; el mateix any, des de la Conselleria d'Obres Públiques sorgien grans projectes de fer possibles les urbanitzacions en el medi agrari; la imposició europea d'una PAC (política agrària comunitària) gens adaptable a illes mediterrànies que haurien de tenir un règim agrícola particular, la disfressa i frau de l'agroturisme i el turisme rural i la declaració de "zona sensible" de tot el territori de les Illes Balears amb la missió de tenir cura sobre el paisatge agrari i la seva agricultura com a recursos de "producció" per mantenir el turisme, amb l'objectiu de transformar conradors en jardiniers del camp, el fet d'endur-se'n l'aigua de l'agricultura del Pla per a un ús turístic a Palma i a Calvià i la increïble història de la il·legal i immoral pretesa venda d'aigua de Sencelles amb la complicitat d'EMAYA, són alguns dels fets més destacats.

No voldria que ningú pensés que predic tornar enrera una societat, a èpoques que ara alguns han batiat de pobresa i misèria, concepte que jo no compartesc amb aquests termes, potser èpoques pobres en béns materials actuals però en les quals encara manteníem un potencial patrimonial envejable i que qui sap si, per uns camins més equilibrats, ara el podríem tenir manco minvat i gaudir també d'un alt nivell econòmic i amb més qualitat de vida.

Senzillament, el que vull dir és que la nostra economia agrícola-ramadera no s'ha ofegada per ella mateixa, sinó que s'ha vist desmotivada per una política continuada del "deixar fer" i això ha fet trencat i interrompre tota evolució cap a uns sistemes moderns, més científics, d'especialització i qualitat, i davant una desorientació i manca de protecció col·lectiva i per mimetismes individuals, s'han volgut copiar sistemes i models d'altres països sense assolir mai una competitivitat, enlloc de potenciar els sistemes tradicionals i autòctons, esforç d'una llarga evolució, adequats als nostres recursos i adaptats al medi i a les experiències adquirides.

Seguir amb una economia unidireccional basada en el negoci fàcil i de benefici immediat pot significar duració limitada quan s'acabi l'explotació dels recursos o perdi la qualitat productiva, i llavors és quan es plorarà haver deixat morir una agricultura, ramaderia o indústria perquè la capacitat de reacció sols és possible si hi ha hagut una continuïtat i una especialització trameses.

Si els nostres padrins i repadrins aixecassin el cap de la tomba i

veïessin que ara haurien de ser "cuidadors de camps" per mantenir ben decorades les terres, perquè agradin als turistes, enlloc de ser conradors i produir, de la terra, aliments, segur que tot d'una es tornarien morir del disgust. Això per a ells seria com qui fer feina per a no fer res. Ells, que transformaren les garrigues en terres de conreu, a força d'aixades i de gavilans i sobretot amb molta de suor. Ells, que feren tants i tants de clots de quatre o cinc pams, manualment, per sembrar-hi els ametlers i figueres, que ara tendran l'única missió de ser arbres d'un jardí turístic, complement decoratiu de camps de golf i paisatge perifèric d'innombrables noves urbanitzacions.

Aquesta nova "revolució agrària sense agricultura" comportarà tot un canvi o una desaparició de conceptes agraris actuals, així com l'aparició d'uns altres de nous. Analitzem-ne alguns.

AGRICULTURA: és l'art de conrear la terra, que inclou també les ciències, les pràctiques i les indústries utilitzades per obtenir productes vegetals i animals, en primer lloc com a font bàsica d'alimentació i en segon terme com a primeres matèries per a ser manufacturades.

ACTIVITAT AGRÍCOLA: és la part més tècnica i econòmica de l'agricultura. Té com a missió important la relació de la producció amb les tècniques de conreu i l'economia de la producció agrícola. L'objectiu són els resultats econòmics d'un conreu determinat, sense tenir en compte el context humà.

MEDI AGRARI: és el resultat qualitatiu de l'explotació agrícola sobre el paisatge, que té una influència important del passat sobre el present. És el conjunt que abraça les ordenacions espacials i temporals i les relacions amb les tècniques i els vincles socials de tot el sistema agrari.

No hi ha dubte que una agricultura sobre la finalitat bàsica dels seus productes agrícoles no té sentit, i tota activitat agrícola sense l'objectiu d'obtenir-ne una màxima qualitat i rendiment possibles tampoc no en té. Haurem de parlar, per tant, més aviat de turisme i d'activitat de serveis. Així, el medi agrari, sense agricultura ni agronomia, passarà a ser, únicament, un medi rural terciaritzat.

CONRADOR: professional que, mitjançant tècniques agrícoles i cultura agrària, cultiva la terra per treure'n productes i comercialitzar-los, però destinat a extingir-se per haver fet desaparèixer la seva vertadera professió.

SUBVENCIÓ AGRÍCOLA per no produir: pot tenir dos significats. Si va destinada a les unitats familiars o a petites finques, és equivalent a misèria, humiliació i atemptat contra la dignitat professional del conrador. Si és per a grans finques, vol dir excusa per a obtenir doblers.

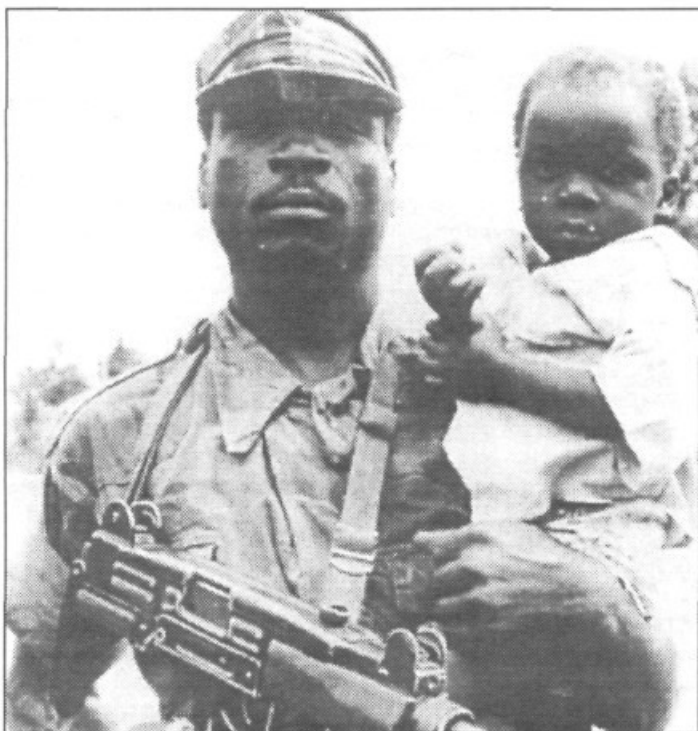
CONSELLERIA D'AGRICULTURA: hauria de tenir la missió i la finalitat de defensar, de motivar, de protegir, de modernitzar i de millorar, científicament i tècnica, l'agricultura i la comercialització dels productes, enlloc de fomentar la seva ruïna i matar-la en tan poc temps per poder farcir el camp de turisme i d'urbanitzacions. Amb un mínim de seny es pot comprendre que ja no ens fa falta una Conselleria d'Agricultura perquè la seva burocràcia actual la poden compartir, ben bé, la de Turisme i d'Obres Públiques i Urbanisme.

MEDI AMBIENT: ecosistema del conjunt holístic de valors naturals, culturals, socials, econòmics, de reserva de futur... com un tot integrat i amb capacitat d'autoregulació. Si s'elimina l'agricultura, així com també la indústria, per desenvolupar únicament el monoconreu del turisme i de l'explotació de més recursos, queda massa desequilibrat l'ecosistema, augmenta el procés de degradació i minva la capacitat d'autoregulació del medi ambient.

L'única conclusió que se'n pot treure és que a Europa hi ha uns pobles més vius, que defensen i protegeixen fermament els interessos de la seva terra i que atorguen als altres allò que ells no volen, mitjançant l'almoïna de la subvenció, com a plat de lleties, del qual els negociants es puguin aprofitar quan els seus governants desprecien un patrimoni social durador i fan d'aliats d'una economia convencional d'explotació de recursos. Així és com fan passar els seus ciutadans com a poble beneït d'Europa.

Mateu Picornell "Moreu"

Pobres en lletres ben grosses

Si bé és cert que no he perdut l'esperança que la humanitat assoleixi un estat de pau i salut com el que somniem els ingenus, descobrir que la major part del nostre món pateix una malaltia crònica com és la pobresa -en lletres ben grosses-, pot indignar-me, entristir-me, regirar-me el ventre, però de cap manera, deixar-me fred o indiferent davant el sofriment de tanta gent.

Quan parl de la pobresa en lletres ben grosses, no parl de l'amargor que ens pugui produir no comprar el cotxe dels nostres somnis perquè és massa carn; o el desencís que ens crea no poder permetre'ns unes vacances desenfrenades a qualche illa meravellosa del Carib que hem vist a les planes dels catàlegs de les agències de viatges; ni tan sols estic parlant dels equilibris econòmics que han de fer la major part de les famílies per arribar a cap de mes en bones condicions; m'estic referent a la pobresa de passar fam, a la pobresa absoluta, a la pobresa dels qui tan sols posseeixen la seva esquelètica vida. Aquesta és la pobresa que se'm revela més vergonyosa i injusta quan un es fixa en els hàbits de vida que arrossegam en els països del món desenvolupat -és una manera fina de referir-se al sector de la humanitat que es dedica a parassitar sobre els recursos naturals del planeta i inclús, sobre la resta de la seva espècie.

No cal sentir compassió davant el drama que ara afecta a Rwanda, i que més enrera va castigar Etiòpia, sols són exemples virulents d'aquesta malaltia que dia a dia mata els nostres conciutadans del món; si bé és un sentiment prou natural el sentir llàstima, ja em comença a semblar una lleugera convulsió orgànica inútil; crec més positiu, començar a analitzar raons i a investigar possibles solucions, que volguem o no, passaran per una redistribució dels recursos econòmics i una racionalització de la demografia.

Segons l'Informe pel Desenvolupament publicat pel programa de les Nacions Unides pel desenvolupament PNUD, més de

mil milions de persones viuen en condicions de pobresa absoluta: 1750 milions no tenen aigua potable, 800 milions passen fam tots els dies, 150 milions de nins estan desnutrits i 14 milions de nins moren cada dia abans de complir els cinc primers anys de vida. Les dades són prou esgarrifadores com per afectar-nos mínimament, però sols són dades numèriques incomparables de cap de les maneres amb el vertader drama humà dels afectats. El principal problema dels "països pobres" és la transferència dels seus recursos cap a les economies del món desenvolupat (Argèlia empra el 68.9 % de les seves exportacions en pagar interessos a la banca occidental; Etiòpia va multiplicar per 10 les seves importacions de cereals en sols 14 anys; Nicaragua dedicà en el 1988 el 38.7 % del seu producte interior brut a la defensa, recursos que acabaren a les butxaques dels fabricants d'armes dels "països rics").

La redistribució de recursos econòmics, no és una solució que ens hagi de crear traumes massa dolorosos als que vivim confortablement. Si aquesta simple solució del repartiment més equitatiu i racional dels recursos econòmics, ens pareix simplement una ximpleria ineficaç i a més a més, una solució molt mala de dur a la pràctica, jo -com a bon ingenu- els diria que certament les coses no ens han de resultar tan difícils; tan sols és necessària un poc de bona voluntat i atrevir-se a ser solidari. Aquest any, el conjunt de les nacions del món, es gastarà aproximadament, un bilió de dòlars en despeses militars, i un bilió de dòlars, són molts de doblers!!; els EE.UU presenta per sí sol, un pressupost militar de 286800 milions de dòlars. D'aquest immens pressupost, fer un parell de descomptes ben simples, suposaria un gran canvi en la vida de moltíssimes persones: amb 35600 milions de dòlars, la UNICEF seria capaç de promoure i distribuir la teràpia de rehidratació oral (una simple barreja de sal i sucre dissolta en aigua) que prevendria el 90 % de les morts ocasionades per diarrea (causa principal de mortalitat entre nins menors de cinc anys) en els països subdesenvolupats; amb 285 milions de dòlars (el preu d'un bombarder B-1) es podria realitzar la immunització bàsica contra la rubèola, la pigota i la diftèria per vacunar 575 milions de nins en el món, el que suposaria salvar la vida de dos milions i mig de vides a l'any.

Però la nostra actuació personal ha d'estar encaminada a promoure iniciatives per a la solidaritat, com la de les nombroses associacions no governamentals que es dediquen a l'ajut directe i a les tasques de suport tècnic pel desenvolupament dels "països pobres"; així i tot, crec que s'ha de pressionar als nostres governants per tal que promoguin i compleixin compromisos com el de destinar el 0.7 % del PIB -percentatge que em sembla ridícul- a l'ajut dels països subdesenvolupats. Per damunt de totes aquestes actuacions, que requereixen un esforç col·lectiu, no ens hem d'enganyar, està la pròpia actuació personal; d'una part, essent membre actiu de l'esforç col·lectiu i per altra part, transformant la nostra brutalment consumista forma de viure, concientiant-nos que l'abús dels recursos que aquí fem, serà pagat amb la vida de molts d'éssers humans en altres parts del món.

Biel Perelló Perelló

Facècies d'un al.lot pucer (4)

Darrer dinar

Era el 24 d'agost i mon pare feia festa, era Bartomeu. El dinar fou un poc millor que els altres dies, però unes llagrimetes furtives entelaven els ulls a més de dos dels comensals. El s'endemà jo havia de partir cap a La Porciúncula on ja hi tenia el meu germà, En Toni nostre, que ja hi estudiava.

Prenguérem el tren i cap a Ciutat manca gent. Per a mi tot allò era nou. Prenguérem un billet de tercera, per la senzilla raó de què no n'hi havia de quarta. "No vos fieu d'uis petits que tot ho veuen". Per a mi tot era nou. Pobles i més pobles, gent que pujava i baixava a cada estació, uns carregats amb senalletes, altres amb bolics de roba, homes, dones, al.lots i al.lotes totes més o manco ben mudades. A la fi arribàrem a Ciutat i mon pare i jo, un batzec d'onze anys, baixàrem del tren i tocàrem soletes cap a Cort, d'on partia el tramvia, que ens havia de dur cap a s'Arenal, on hi ha La Porciúncula.

Passàrem per molts de carrers, travessàrem Es Molinar on hi havia una tiranga de molins fariners, en fila índia, a la vorera de la mar. Passàrem per "Ciudad Jardín" i de d'allà cap al Coll d'en Rabassa. Per a mi tot allò era nou i prou garrut. A la fi arribàrem a Ca'n Pastilla, un cafè-bar, on la gent hi esperava el trenet de benzina que ens havia de dur cap a s'Arenal. Teòricament tocaven esperar-se els dos tramvies, però més de dues vegades no ho feien, i els qui venien de s'Arenal es quedaven a terra, esperant que vengué un altre tramvia elèctric.

Passàrem per Ses Fontanelles, anomenades així perquè a la vorera de la mar d'unes roques, avui enterrades davall l'enquitrinat de la carretera, hi sortia un rajolí d'aigua dolça. Jo n'he begut un raig de vegades. Mon pare, i això què és, tanta d'aigua?

-Això és la mar.

-Què d'aigo...!

-I si vessis sa que hi ha davall...!

Pujàrem el trenet i, devorant quilòmetres, tot afuat partírem cap a s'Arenal. Tot era un desert: arena i més arena. I part damunt la duna o carena a pocs metres de l'aigua, pins, mates i sivines. Res de camins ni carreteres, res d'electricitat ni urbanitzacions. Sols hi havia tres cases: Ses Fontanelles i Ca'n Moner. La tercera no existia encara. Aquí al bell mig de la badia, els

Franciscans hi adquiriren un gran solar per a fer-hi el seu Seminari on es poguessin formar els futurs sacerdots. I aquí em varen admetre. I aquí som des de llavors. Som i em sent arenaler.

Pare Joan Llabrés Ramis.

Fusteria

Rafel Munar

PORTES, PERSIANES, MOBLES DE CUINA,
ESTANTERIES, TOT EN FUSTA
ESPECIALITAT EN VIDRIERES CORREDERES
HERMÈTIQUES HERRATGES ALEMANYS

Roca Llisa

Tel: 52 21 35

Llubí

ASSEGURANCES GENERALS
GABINET DE GESTIO EMPRESARIAL

Gesem Perelló & Cia, S.L.

Bisbe Llompart, 40 - INCA (Galeries Moli Vell)
Tel. 50 43 11 - Fax. 50 04 89
San Feliu, 66 - LLUBÍ - Tel. 52 22 48

~~Escola d'Estiu~~

Oh déu meu!... I ara als monitors els passa pel cap canviar això d'Escola d'Estiu, per Dèries d'Estiu.

En saber la notícia, el primer que vaig fer, va ser agafar el diccionari:

"Idea fixa que mena o encita persistentment a fer alguna cosa. La cosa que la motiva".

No estava del tot satisfeta i vaig anar a encalçar aquell llibret de sinònims:

"Mania, obsessió, obstinació, idea fixa".

El meu cap pareixia un barbell que intentava seleccionar tota la informació rebuda. A la fi, les paraules van sortir totes soles...

DÈRIES D'ESTIU: Quina obsessió!. Tenia les idees fixes per incitar persistentment els al.lots a fer qualche cosa interessant durant trenta dies.

A hores d'ara em demano:

-Hem estat feels al nostre punt de partida?

Enrevoltada d'humilitat, deixo en boca vostra la resposta a la meva pregunta. Abans però, escoltau!...

... tot començava a les 9'30. Amb cara de son matinera ens disposàvem a envestir aquelles quatre hores que teníem per endavant.

Un dia dels anomenats "normals", podia ser el dimecres: una estoneta de relació personal a la fresca; tot seguit l'entrada a les aules per a fer una mica de repàs escolar (sort que només era un poquet!, els al.lots ja havien fet molta de feina durant el curs escolar). El berenar venia acompanyat del joc lliure. Cadascú jugava a allò que volia i amb qui volia. Voleu saber quin pensament m'enrevoltava?

"... pareix mentida aquests al.lots; per res del món estaria aquí assolellant-me jugant a pilota..."

Però els nins són així: res els fa por ni peresa.

Per desgràcia, no vàrem ésser uns privilegiats dels fenòmens atmosfèrics, i l'excessiva calor ens va acompanyar durant molts dies. Era necessari fer qualche cosa! Just se'ns va ocórrer donar bones ruixades de mànega i fer qualche nedada a la piscina municipal (aquesta darrera activitat només la fèiem dimarts i divendres).

Després de la remullada, organitzàvem qualche taller d'aprenentatge, segons les edats; creació de petits contenidors per a la selecció de fems, i reciclar els que estaven al nostre abast; fer fulls de paper utilitzant paper vell; aprendre els punts bàsics del Macramé i realitzar joies decoratives; treballs amb fang; pintar amb els dits i preparar la festa per Sant Feliu.

Acabàvem la jornada després de fer un parell d'aquells jocs que tan els agrada.

El dia "extraordinari" era dijous: Autocar i per endavant!. Un dia anàrem a Porreres a can Biel Llauner. Quina manera més simple de fer els motlles!. Després a Can Gelabert (ens omplírem la panxa de galetes, però és que ens en donaren a voler).

Un altre dia anàrem un poc d'intel.lectuals i aterràrem a la Biblioteca de Can Torró. Això és a Alcúdia, i la veritat és que només vos puc convidar que qualsevol dia hi aneu a fer una volteta. Alerta que podeu quedar bocabadats!.

No sé si els de poble fem cara de menjar molt, però quan vàrem anar a Can Montes, es van entregar amb dues palanganes de formatge d'aquell que fan tan bo i... no vos dic cap mentida,

Dèries d'estiu

menjàrem i encara va sobrar! (bé, el que ara vos diré, que no surti d'aquí: els al.lots encara no havien berenat). Vàrem recórrer tots les instal.lacions i coincidint que estaven empaquetant el formatge tendre, tots els bocins escadussers també van ser per a nosaltres!.

No vos pensàssiu que només hem visitat edificacions i indústries!. Cada dia la mar ens esperava. Un dia va ser aquella que hi ha a Cala Mondragó. Una altra a Aucanada (ei! anàrem tira-tira i quasibé per damunt la mar, fins a una illa! i l'enrevoltàrem!). Un altre dia ens endinsàrem a la que hi ha a la Ràpita i Ses Covetes.

Algun dia va ser "Super-extraordinari". Anàrem a passar l'horabaixa i la nit a l'Ermita. Els petits tenien com a teulada una tenda de campanya; els grans justs els estels. La nit va ser llarga pels monitors, que no poguérem dormir molt, i curta pels grandolassos, tan curta que ni tan sols pensaren a dormir.

Hi ha qualcú per aquí que m'està punyint i diu que té ganes d'entrar. És el paràgraf dels agraïments:

-a l'Ajuntament de Llubí, (àrea de cultura), pel seu recolzament en tot moment, tant econòmic, d'instal.lacions, de neteja, afectiu... (no acabàrem)

-al Claustre de professors de l'Escola. Tot han estat facilitats!

-a l'A.P.A. de l'Escola per al seu suport econòmic.

-al personal de la piscina municipal per facilitar-nos econòmicament l'accés a les instal.lacions.

-als nins i nines que han participat. Sou Súpers!!!

i... als monitors:

Joana M^a, que ho has fet de bé!

Biel, a què l'any que vé hi tornarem?

Jaume, g r à c i e s !!!

I això és tot. Estam plens de bon records i d'encoratjament per part de molts pares, que fins i tot ens han demanat per seguir durant l'Agost. I de ganes en teníem, perquè ara que ja us tinc un poc més de confiança us diré que els meus millors mestres són els nins.

Assumpta Gómez de la Tia i Vallès
 Coordinadora ~~d'Escola~~ d'Estiu

← Dèries

Fàbrica, 3
- 07430
LLUBÍ

Dedicat als fidels lectors i lectores:

Ocell de la nit que calles per salvar les malifetes del teu senyor lladre, ara parla... Embrols no podia faltar al número deu, no és cap fita però pareix obligat fer quelcom "especial". Així ens ho ha manat el director. És clar que aquest apartat seriós (un dels habituals d'Udol) i de renom local (tampoc calen alabances) ha decidit honorar al que se'ns dubte és el més important de la revista i sense el qual la seva existència seria ridícula, més encara: innecessària i estúpida.

A tu, que ets el que has tengut més paciència i saber estar, que has esperat nerviós la nostra tasca, que has fruit de les nostres paraules, has enyorat l'esplendorositat dels nostres consells sempre fonts de saviesa, a tu, LECTOR, decidim dedicar la responsabilitat i confiança que ens encomanen els nostres superiors, sempre un poc més savis que la nostra humil ploma. Company eixuga't la llàgrima que guita per les teves parpelles, si et cau podries banyar la revista i pensa que com aquesta no n'hi ha d'altre, com no hi ha dos mons idèntics, ni dues persones, perquè la igualtat només és teoria i la teoria està en els llibres i en l'estiu no és hora de mirar llibres. Claudica! surt de festa en festa sense fer mal als teus semblants però disfruta que només són uns dies. Ca teva no és ca teva, fuig de la llar calorosa i cridanera. Una copa és una copa, dues també, moltes poden fer mal; procura el que sempre et diu el teu company: val més riure que fer riure que l'amor més profund és el que aquest cop t'espera. Surt i lluita, el dia a dia recompensarà els moments perduts. Aleshores corre depressa que l'oportunitat és única; ell/a t'espera impacient, tu t'ho penses però no goses. Lleva't la màscara, aquesta màscara misteriosa que et vol resguardar de la vergonya i l'angoixa d'un fracàs. Idò en aquests moments fati-

dics recorda el que ningú mai recorda: un fracàs d'aquest tipus mai no serà un fracàs ja que un "NO" és una victòria. Pensa que un amor mai no acaba bé, mai! Tal vegada ell/a es troba en la mateixa situació que tu, i això pot ser que mai no acabar. Si no estàs segur del camí a segur pensa que el Capità Enciam ja es va llevar un bon dia d'estiu la seva màscara endimoniada. És un exemple a seguir, demana-li consell, fora por!. És un amic i un amic com ell trobarà la resposta adient al teu cas

(mai no vos hi penseu dirigir com si fos un consultori amorós, vos podria enviar a la...)

Sagna pel nas i torca't la boca, embruta el vestit nou de ta mare, mossega el llençol blanc de punt, trenca les vidrieres, inunda ca teva, trepitja les flors del corral, escup en terra, no et torquis el cul no et facis net durant un mes, molesta el germà, crida el mes fort que puguis, els veïns no et senten, les autoritats són de vacances, i si algú et diu res que demanin per mi, tranquil!

En aquests mesos de festes inacabables i esgotadors, la llum del dia i el sol són enemics perversos, l'aigua fa granots, els pares no existeixen, la casa vos pot caure a sobre, els llibres, la televisió i la ràdio fan mal de cap, feis el que vulgueu, sou lliures. Recordau que nosaltres, els bons i poderosos, ens convertim en animals de nit.

Contra els matins que segueixen la ressaca d'una festa no hi ha com uns bons dibuixos animats.

Bugs Boony

Uliana Marx. Visca Zapata!

SUPER - BALEAR, S.L.

N.I.F. B-07564610

SUPERMERCATS DISCOUNT

JAUME SUREDA ESTRANY
D.N.I. 41295317-J
AVDA. JAIME III, 37

OFICINA: TEL. 85 20 50 FAX. 85 20 50
FAX 85 20 50
Apt. Correus nº 6

07458 CAN PICAFORT
MALLORCA
Balears

Maria Antònia Salvà

Aquesta delicada poetessa i finíssima prosista, que és MARIA ANTÒNIA SALVÀ I RIPOLL, va néixer a Lluçmajor l'any 1869, i morí l'any 1958.

A la pagesia de Lluçmajor, començà a descobrir món. El tracte amb la naturalesa, l'interès per les feines i les festes del camp. En aquelles i aquestes era tradicional la presència dels glosadors.

Ella també glosadora, escoltava amb fruïdesa i admiració com en un tres i no res, i tot seguit els versos rejaven de la boca d'aquells improvisadors facilíssims en tota classe de qüestions, amoroses, de picat, etc.

A l'Allapassa, a on Maria Antònia va passar tants d'anys de la seva vida va servir per estimar tot "lo nostro" i així ho va escriure en Josep Carner: "Veia al seu voltant l'obra acurada de la pagesia en l'ajust i el dibuix dels conreus, en marges i murs de contenció, en obres diverses de fusta i de palma. Aqueixa mateixa vocació mallorquina, amb altres virtuts es mostrava en els versos de Costa, acurats i transparents. Les dues influències essencials en la formació de Maria Antònia Salvà, són la naturalesa i la cançó popular.

Per als ulls i l'esperit de Maria Antònia Salvà, la naturalesa vol ésser dita; la seva canviant fesomia, la seva gravetat i els seus jocs, la seva atmosfera, els seus volums i els seus colors, els goigs i les despulles de les seves estacions, insten una resposta de l'esperit que vingui al llavis i s'inscrigui en les memòries".

En la poesia de Maria Antònia, l'amaent i ben triat folklore serveix de recordança de tantes i tantes coses del nostre entorn camperol, i no vull deixar de citar uns quants exemples.

ROSES BLANQUES

Què tindran aqueixes roses
que el cor sempre m'han robat?
Dins ses fulles mig descloses,
quin misteri hi ha amagat?

Rosa blanca i encisera
que en qualsevol temps revius,
amb l'embat de primavera
o amb la calma dels estius.

Flor que creix per tota banda,
amb regor d'aigua o de plor,
jo vull fer-ne la garlanda
pels silencis del meu cor.

CASOLANA

Lluu, adesada i fresqueta,
la cambra amb el llit parat,
l'ample llit entorcillat,
perfumat de roba neta.

A la nit, els somnis blaus
hi passen com una onada,
i en fugir, de matinada,
quin badar-se els ulls suaus!

DEL PLA

Camina caminaràs...
son al cor de la planura;
no es veu de prop cap altura
ni fondal que trenc el pas.

Les perdus corren a esbarts
pels rostolls i les garrigues;
fan processons les formigues,
i als bassols, hi van moscards.

Les figueres fan aquí
belles ombres regalades
i figues-flors, clivellades
per la frescor del matí.

Aquí té saba el terror,
la gent franques escomeses
i amors qui escaleten, enceses
com les flors de magraner.

L'ESTIU

La vella a l'ombra ja fila;
són a l'estiu: quin alè!...
Correu, nins per fora vila
que ara és temps de viure a pler.

És el temps de les rondalles
a baix dels parrals novells,
el de les gàbies de falles
en què suren els ocells.

L'oratjol duu de les eres
olor de palla i cançons,
trotar de mules lleugeres
i batre de carretons...

Així mateix, Maria Antònia Salvà, va dedicar, una pinzellada de la seva saviesa a les TAPERES DE LLUBÍ i aquí la teniu:

**Ja mai obtenir no esperes
un envinegrat tan fi
si amb el fonoll marí
de les roques costaneres
no mescles dins les salseres
les taperes de Llubí.**

Antoni de Ses Planes

TALLER

CAN RIERA S.L.

Taller mecànic
xapa i pintura

Servei públic de transports amb grua

Carrer de la carretera, 5 Tel. i fax 52 22 37

DROGUERIA

CAN PORRET

DOCTOR FLEMING Nº 6

TELÈFON 52 21 92. LLUBÍ

“Paraules de la sort”

Caminava ahir, somreia, caminava...
lluny de mi aguaitava mitja lluna, sola i sol;
la lúcida imatge aterrava dintre el mar, compassada;
on vogava el seu camí per l'aigua blava, endolada.

Barcasses de paper encenien la claror
dels remolins de la remor
i tots ells enjogassats del ball més mariner.

Nit marina, celestial, marina de litoral,
llum de lluna de mestral.

Reposava el meu cos vora la platja
a la cel.la de la sorra i de l'oratge
en el més bell dormitori del meu recordatori.

Camino avui, reposo, m'enfilo als penyals...
Acompanyat del pergami de l'altre rei,
l'albor m'encomana el destí del vendaval.

Gloses

Aquí teniu una petita mostra de les gloses que es varen fer a la segona ginca-na de Sant Feliu '94. N'hi ha per a tots els gusts:

Biolet tu ses mamelles
fill de puta m'has eixugat
ja m'ho pensava Cañellas
dins sa gerra has hagut pi-xat.

S'aigua de sa Marineta
ja ens han xuclat
ha estat com sa Canestreta
que no mos hem enterat.

Ai Marina, Marineta
aigua eres, aigua seràs
maldament Ciutat d'endu-gui
nostre sempre seràs.

Aigua de sa Marineta
quí en beu
pega UNA BONA enrave-nadeta.

Benvolguda Marineta
QUANTA SET HAS CAL-MAT
i a disgusts t'ho han pagat
deixant-te eixuteta.

Ai Marineta, s'aigua torna saladeta
t'han buidada i en queda molt poqueta.

Un dia DE BONA GANA
va venir un home de fama
la va tastar i digué:
és bona!
la ens enduim cap a Palma.

Marineta amunt,
Marineta avall,
si se'n volen endur l'aigua
la se'n duran.

Marineta, Marineta,
quan veig que et xupen tant
em vas posar un pardal
com un manec de xapeta.

En es portal de Llubí
hi ha un bassiot i no ha plo-gut
són ses llàgrimes d'en Ca-ñellas
perquè s'aigua no s'ha en-duit.

Aigua de sa Marineta
beure-ne que ara n'hi ha
que entre Palma i Calvià
mos han fet sa punyeta.

Sorra i sal giravolten enlaire
quan el meu pas s'apropa en el cim;
petjades neixen d'un personatge humil
al declivi del pervenir.

Ben amunt i a prop del cel
apareix la ciutat del temps
dels núvols dels pensaments
i dels arbres de gran arrel.

Mentre la vista es despertà
enfront el meu visatge un senyor
em saluda amb tal honor,
és un cara-barba, és un fidel ermità.

Pelegrí m'anomenà i tot seguit em deleità
de les paraules de la sort, de l'orgull i del conhort:

-Visca el teu semblant,
visca el destí sagrat.
Ara has arribat
a la meta del planeta.
Ep, mira!
Muntanyes de repòs
aguaiten el silenci,
el pom de la natura universal,
on l'àliga es sustenga precipitada
de l'aire de la ventada.

Boscúria de tramuntana,
senyera del nostre cim, mare nostra mai vençuda
del temps de sarbontana.

Boira, pinyons i malva
redolen dins la vall, tirany avall,
quan voregen l'ombra dels turons,
allí, on parrupen els tudons.

Nit vinguda, pupil.la de mitja lluna
que cridarà totes les ones,
cridaran tots els estels
i respondrà la matinada
de l'alba airada
del cantar de cademera...

Juan Barceló
Montuiri

L'herència de l'Arxiduc Lluís Salvador

Enguany, més d'un segle després de l'arribada de Lluís Salvador a la nostra illa, es fa honor a la seva figura i al seu treball fins al punt d'anomenar el 1994 l'any de l'Arxiduc. Així doncs, aquell jove estranger arribava l'estiu de 1867 per fugir de la tragèdia que envoltava la casa dels Àustries i, per tant, a ell mateix. Era un jove actiu, inquiet i amb una gran formació. Havia estudiat dret i ciències a la Universitat de Praga; coneixia les llengües clàssiques, l'àrab i, a més, parlava i escrivia perfectament catorze idiomes. En resum, els seus coneixements filològics i el seu domini del dibuix feren possible l'aparició d'una obra cabdal per al coneixement de les antigues tradicions dels illencs. Ja abans d'arribar tenia un gran interès pels costums i les particularitats de les Illes i abocà tots els seus coneixements i la seva capacitat observadora a recórrer-les, recollint minuciosament tota una sèrie de detalls que més tard utilitzaria per a la seva obra; una descripció rigorosa

de les illes en què podem notar l'emoció de l'autor davant les nostres més humils. Gràcies a ell ens ha quedat constància de la vida illenca a la segona meitat del s. XIX, època interessant per ésser de transició. Aquesta tasca no l'hauria pogut dur a terme si no hagués après a estimar tots i cada un els pobles i la gent amb què es relacionava (sobretot pagesos i gent humil) en el transcurs dels seus viatges.

També gràcies als seus escrits sabem tot el que va ser sacrificat estúpidament durant la segona meitat del segle passat i part del present. Els administradors causaren danys irreparables a edificis i fins i tot al paisatge, fruit de la ignorància que arribava a assolir dimensions que, en els nostres dies, ens deixen sorpresos. És irònic veure com els "administradors" actuals de la nostra illa actuen amb la mateixa ignorància; però el que és més greu és que aquesta sorgeix versus l'ànima de poder i especulació. Ells saben el que fan i les seves conseqüències però no els importa; són els altres que exageren. Si l'Arxiduc aixecàs el cap se'n faria creus!!

Cal esmentar alguna obra de la seva biblioteca per arribar a conèixer més a fons aquest personatge. Podem gaudir d'una experiència interessant llegint **Rondayes de Mayorca**, publicat el 1895. Aquestes rondalles, que com tots sabeu ens ha arribat per tradició oral, foren recollides arreu de la nostra illa per l'Arxiduc. Aquesta col·lecció difereix notablement de la de Mossèn Antoni Mª Alcover. Les rondalles de l'Arxiduc són més breus; la raó està en la diversitat de criteris que guià l'obra d'ambdós. Alcover recollí diverses versions realitzant després la redacció definitiva, mentre que l'Arxiduc se serví, quasi sempre, d'una sola versió. Malgrat aquestes divergències no hi ha dubte que en els dos casos es tracta sempre d'autèntics contes populars recollits dels nostres avantpassats. Cap dels dos afegiren elements de la seva invenció, però precindiren d'alguna part de la riquesa contística. Alcover censurà tots els episodis eròtics i l'Arxiduc prescindí de tots aquells contes en què sorgien animals inexistents a Mallorca.

En lectura d'aquesta obra descobrireu dades que ens aporten molta informació sobre l'espiritualitat, la història social, la llengua i l'etnografia de l'illa; històries de moros i cristians, esclaus, la vida quotidiana, els beneficis de la terra, històries d'amor i vida, dimonis, mites...

Una altra obra fascinant de l'Arxiduc és **Costum dels mallorquins** en què mostra l'artesanía i el folklore de la nostra illa i no podem notar la sensibilitat i l'alt grau de coneixements que adquireix sobre l'illa, història de la qual arriba a conèixer millor que molts illencs. Ens parla de la moda; com eren els vestits de pagesa, com anaven pentinats els pagesos, les possessions, els plats típics, les matances, la vida en societat, el festeig, les festes (moros i cristians, cossiers...) i tota una llista de coses molt interessants que no sabem i ens seria bo saber. Un exemple d'aquesta obra seria la descripció de la dona mallorquina: "Les dones són esbeltes i delicades, encara que

tenen el ventre un poc voluminós (fins i tot **inclús** les donzelles). El seu cabell, que és molt obscur de color, envaeix molt el front i per aquest motiu té una forma punxeguda. Els caps femenins rosos són escassos, i les pèl-roges són excepció. Els ulls són d'un to bru i la boca és grossa però graciosa. Naturalment segons la comarca es diferenciaren en alguns trets, especialment a la zona del Pla. En aquesta zona hi ha un tipus de dona molt paregut a..."

Així doncs si trobau que l'obra de l'Arxiduc pot ésser interessant no deixeu de llegir alguna d'aquestes obres. Encara que l'apropament a aquesta gran figura ha estat breu, ens hem pogut assabentar del que suposa per a la nostra cultura tot l'esforç que realitzà l'Arxiduc recollint els costums dels nostres avantpassats i que sense aquest molts haguessin passat a l'oblit.

Mª Antònia Molines i Ramis

Pub

6 caires i 3 roperos

Doctor Fleming, 1 Tel: 52 25 40 Llubí

**ORIGINAL
BAR**

**EL SEU
LLOC
DE
TROBADA
AL
PORT D'ALCÚDIA
I
A
PALMA**

VINE!

Passeig Marítim, 27 - Tel.: 45 45 69 - Palma - C/ Artá, 38 - Tel. 54 72 32 - Pt. Alcúdia

Jaume Vallespir Coll

N.I.F.: 18232217 W
Sa Carretera, 86 07430 LLubí (Balears)
Tel. 52 22 43

Restauració d'antiguitats i mobles d'època

Bartolomé Palmer Bonnin

Mestre Restaurador

Carrer de la Carretera, 73
Tel. 52 24 33 **LLUBÍ**

Productes
químics
Accessoris
sanitaris
Cristallització
Enrajolats

DISTRIBUCIONS I MANTENIMENTS

C/ Sant Francesc, 8-3° C
07300 INCA

**MUSEU
BAR - CENTRAL**

Sa Carretera, 54

Tel: 52 20 23 **Llubí**

Cuba, la revolució de les bicicletes en marxa

Monserrat Montagut
Guillem Ramis

Viatjar a Cuba és saludable, avui més que mai. Suposa una cura ràpida contra els convencionalismes als que ens hem anat habituant.

Fou fa 33 anys quan aquesta gent varen començar a inventar, degut a la decisió dels Estats Units de suspendre la venda de tots els productes nord-americans a l'illa, a poc més d'un any d'inici de la revolució socialista. Així va ser com es començaren a entrenar perquè la manca de peces de maquinària *made in USA* d'aleshores no fos obstacle perquè els aparells domèstics, industrials, vehicles... continuassin en funcionament.

En aquests moments, a més de quatre anys de l'inici del període "especial", degut a l'enfonsament de l'ajuda soviètica i dels països de l'Est, la inventiva cubana s'està posant a prova dia a dia per sobreviure a l'escassetat de productes i matèries a què l'obliga aquest mateix bloqueig, encara més endurit després de la Llei Torricelli (1991)

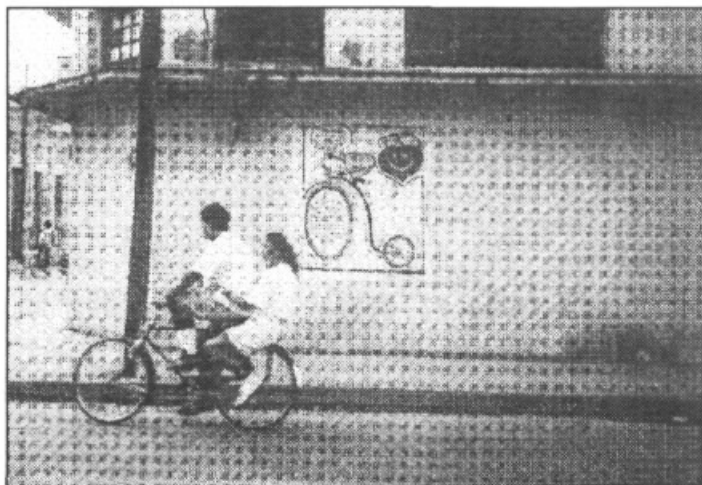
Què no tenen rom?, inventen el *chispatrén*, derivat d'alcohol casolà fet de canya de sucre. Si els falta benzina, afegeixen altres carburants (querosè, petroli, alcohol) perquè la poca que tenen duri més. Que no troben tinxetes per fer-se una barca?, amb bocins de fil de ferro o coure en faran, fins a tenir les prop de quatre-centes que les fan falta, encara que s'hi hagin de pegar setmanes.

I com sabeu, el transport és imprescindible, tant per a la gent del país com per qui hi fa turisme. Com han solucionat la manca de manera col·lectiva la manca de vehicles, recanvis i combustible?, idè apartant el cotxe davant ca seva, i *resolviendo un tractor*, es decir, aconseguint una bicicleta (A Cuba tot s'arregla "*resolviendo*"). Bicicletes de fabricació russa, xinesa, cubana (de cada vegada més, si Mèxic continua subministrant materials) fàcil d'obtenir, per un preu gairebé simbòlic -si te toca- al centre de treball o l'escola. Si te l'han robada i n'has de comprar una altra fora del "cupo", hauràs d'estalviar el sou íntegre de vuit o nou mesos. Però no és segur que no en trobis a la botiga, ja que la producció és encara reduïda i hi ha unes prioritats en la seva distribució, i l'hauràs de cercar al mercat negre.

La fàbrica que nosaltres visitarem a la històrica ciutat de Santa Clara ara produeix entre 250 i 300 bicicletes diàries; però fa tres anys, quan va començar, en feia una mitjana de 30. Sabeu a què es dedicava abans la maquinària d'aquesta indústria de la bicicleta? Agafau-vos fort!, ni més ni manco que a produir unitats domèstiques: rentadores, cuines, olles de pressió i cafeteres, entre d'altres coses. Vet ací el seu concepte de reconversió industrial, tan diferent del que s'usa a ca nostra.

Nosaltres érem uns *yumas* ("guiris"), però sense acabar de ser-ho del tot. La major part del turisme funciona tot el temps en transport de quatre rodes i aire condicionat -que s'agraeix de veres, atesa la xafogor permanent que fa per dins, excepte a les nits-. En el nostre cas volguérem viure i sentir diverses sensacions: qualcàrem en bicicleta per recórrer l'Havana de cap a cap, Santa Clara, Cienfuegos, l'illa de Cayo Largo, i un trajecte d'un centenar de quilòmetres per carretera asfaltada entre Trinidad i Cienfuegos. Les curtes parades que férem durant aquest trajecte resultaren la mar d'instructives: tastàrem suc de canya de sucre en un indret que estaven fent la *zafra* (recollida de la canya), coneguèrem els mameys (el bo i millor en fruita per a ells), arreglàrem una *punchada* (així ho diuen a Cuba) a la roda d'una de les nostres bicicletes, i davant l'expectació d'una desena de persones, entre grans i petits, visitàrem un centre de salut d'una població rural dispersa, de 600 habitants, amb servei de guàrdia les 24 hores del dia.

En tren de 14 vagons, de fabricació russa i amb aire condicionat, recorreguérem durant més de quatre hores un bocí del centre de l'illa. Tots els seients anaven ocupats per gent del país, entre les quals només

mitja dotzena de turistes. En va agradar molt el sopar que serviren a bord, valia 2,10 pesos, i era traguinat pels passadissos per un carretó com aquests que tenen els hipermercats, i consistia en una capseta de cartró -per l'aspecte es diria que reciclat- plena d'arròs blanc amb unes miquetes de picadillo de soja -substituit de la carn-, i a sobre una forqueta de plàstic blanc. Ah!, i tot ell i un poquet calentó.

També haguérem de fer cap, inevitablement, als microbusos, qualque autocar, furgoneta, taxis de distintes categories i cotxes particulars. Tot sobre la marxa, i explicant que érem dos, però com si fóssim quatre (dos més dues bicicletes equipades). Mai va haver-hi problemes, només en una ocasió on un autocar de 60 places no ho tenia previst.

Ens agradaria tenir ocasió també de poder-vos transmetre qualque cosa sobre la frondositat del seu paisatge, les plantacions de iuca, plàtans, tabac... que vérem, l'elegància de la palma reial (arbre nacional), i el perfum de la *mariposa* (flor emblemàtica), fer-vos partícips de l'amabilitat del poble cubà, de com és de comunicativa, musical i carinyosa la seva gent. Malgrat la supervivència els sigui més difícil cada dia, sense recórrer a la FE (Familiars a l'Estranger), a la corrupció... i altres martingales pròpies de situacions límits (Al nostre país n'hem fet l'experiència).

No està gens clar quin és el futur de Cuba, ni si el canvi que necessàriament s'ha de donar serà de forma pacífica, mantenint les conquestes socials, sanitàries, educatives, culturals; o si per contra serà violent i no es respectaran per part del nou equip dirigent. La gent cubana que en els aspectes culturals i professionals té uns nivells de formació superiors a qualsevol altre país americà, ho viu amb bastanta incertesa, i l'opció és clara per a la gran majoria: no volen una descomposició del sistema com la que s'ha donat als països del bloc soviètic, ni que el canvi el condicionin des dels Estats Units o Europa. Hi ha consens en el fet que la pròpia gent del país ha de ser protagonista del canvi, de l'obertura política dins del país, de les reformes en la producció. No han perdut la il·lusió d'intervenir en el seu futur i el del seu país.

Les diferents formes de solidaritat cap a Cuba avui són molt importants i necessàries, de la qual se'n beneficia la majoria de la població. Però també és necessari que aquesta solidaritat vagi acompanyada de missatge polític, perquè no sigui interpretada com a caritat. Aquest missatge ha d'anar dirigit a les autoritats cubanes i a les occidentals, que fan possible que existeixi el bloqueig, i unes condicions de vida totalment injustes per a un poble que en altres temps, i encara avui, s'ha comportat de manera extraordinàriament solidària cap a pobles més necessitats.

Font: Coanegra, 111

es tragí

3x2→Pagui'n 2 i
endugui-se'n 3

Carnisseria Castell

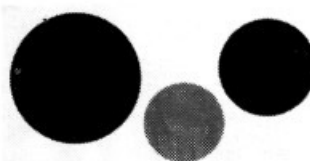
Plaça de l'Església

Tel. 52 20 59

Llubí

FERRERIA BARTOMEU PERELLÓ

Sa Carretera, 40 - Tel: 52 23 72 - LLUBÍ

PERELLÓ AUTOESCOLA

Bisbe Llopart, 111 - Entl°
Telèfon 50 28 64
07300 INCA (Mallorca)

CLASSES TEÒRIQUES I PRÀCTIQUES PER L'OBTENCIÓ
DEL CARNET DE:

AUTOBUS
ARTICULAT
CAMIÓ
TURISME
MOTOCICLETA
CICLOMOTOR

*PISTES PRÀCTIQUES
Ctra. Palma-Alcúdia
Km. 25 INCA*

CONSTRUCCIONS

DARDER

*Sa Carretera nº 46, 1er
Tel: 52 23 16 Llubí*

BAR RESTAURANT

SA TAPERERA

CUINA MALLORQUINA I NACIONAL

PIZZES PER ENDUR-SE'N

A càrrec d'una nova direcció

Doctor Fleming, 5 - Tlf: 52 21 95 - 07430 LLUBÍ

Construccions

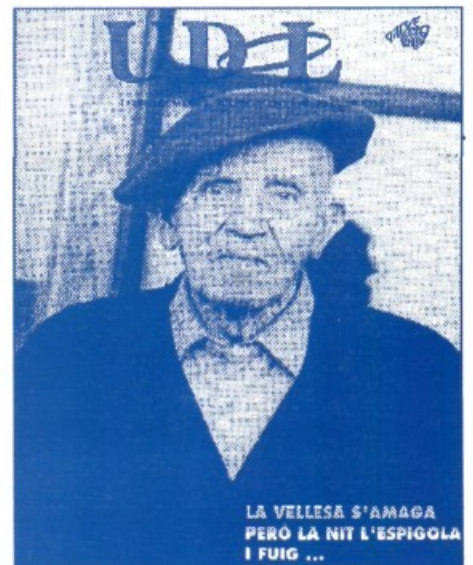
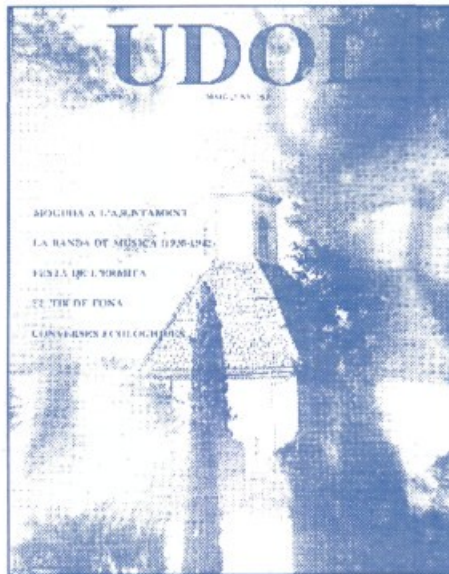
Vicenç Bergas

Carrer Roca Llisa, 67

Tel. 52 21 04

AQUESTES JA SÓN HISTÒRIA, PERÒ...

...EL FUTUR ESTÀ AMB NOSALTRES